

RESPUBLİKA

TƏSİSÇİ: AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI PREZİDENTİNİN İŞLƏR İDARƏSİ VƏ QƏZETİN REDAKSIYA HEYƏTİ

1 MAY 2019-cu il ÇƏRŞƏNBƏ

№ 94 (6421)

GÜNDƏLİK İCTİMAİ-SİYASİ, SOSIAL-İQTİSADİ QƏZET

WWW.RESPUBLICA-NEWS.AZ

Prezident İlham Əliyevin sədrliyi ilə Nazirlər Kabinetinin ilin birinci rübünün yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclası keçirilib

Aprelin 30-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin sədrliyi ilə Nazirlər Kabinetinin 2019-cu ilin birinci rübünün sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclası keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, dövlətimizin başçısı iclasda giriş nitqi söylədi.

Prezident İlham Əliyevin giriş nitqi

—Bu ilin yanvar ayında 2018-ci ilin yekunlarını müzakirə edərkən mən əminlik ifadə etdim ki, 2019-cu il ölkəmiz üçün uğurlu olacaq. Biz ötən il keçirilmiş prezident seçkilərindən sonra islahatların yeni mərhələsinə qədəm qoyduq. Prezident seçkiləri ərəfəsində islahatların anonsu verildi və islahatların məqsədyönlü şəkildə həyata keçirilməsi üçün çox ciddi addımlar atılmışdır, hazırlıq işləri aparılmışdır. Bu ilin birinci rübündə əldə edilmiş sosial və iqtisadi nəticələr göstərir ki, biz düzgün yoldaydıq, islahatlara alternativ yoxdur. Son illər ərzində müxtəlif mərhələlərdə islahatlar aparılıb və bu islahatlar nəticəsində ölkəmiz inkişaf edib. Son 15 il ərzində iqtisadi baxımdan dünyada Azərbaycan qədər inkişaf edən ikinci ölkə olmamışdır. Ölkəmizdə çox böyük infrastruktur layihələri icra edildi, insanların rifah halı yaxşılaşdı və respublikamızın gələcək inkişafı üçün möhkəm zəmin yaradılmışdır.

Bildiyiniz kimi, prezident seçkilərindən sonra imzaladığımız ilk Fərman şəhid ailələrinin sosial müdafiəsi ilə bağlı idi. Çox ciddi Fərman idi və onun icra edilməsi nəticəsində 12 mindən çox şəhid ailəsi dövlət tərəfindən 11 min manat məbləğində vəsait alacaq. Artıq vəsaitin verilməsi prosesi başlamışdır. Əlbəttə ki, islahatların davam etdirilməsi üçün biz çox ciddi işləməliyik, daim inkişafda, axtarışda olmalıyıq. Dünya dəyişir, vəziyyət dəyişir, qarşımızda yeni çağırışlar dayanır. Ona görə biz daim irəliləyiş baxmalıyıq ki, ölkəmizə necə inkişaf etdirək və inkişafı dayanıqlı və uzunmüddətli edək.

İlin əvvəlindən Azərbaycan iqtisadiyyatında baş vermiş müsbət dəyişikliklər bizim potensialımızı gücləndirir, əhali tərəfindən yüksək qiymətləndirilir və bizə əlavə maliyyə resursu əldə etmək üçün şərait yaradır. Birinci rübdə büdcə daxilolmaları ciddi şəkildə - 200 milyon manatdan çox artıb. Bunun 150 milyon manatdan çox hissəsini vergi sahəsində, 50 milyon manatdan çox hissəni isə gömrük sahəsində əldə etmişik. Sevindirici hal ondan ibarətdir ki, vergi orqanları qeyri-neft sektorundan daha çox - 136 milyon manat vergilər toplaya bilmişlər. Bu, islahatların bariz nümunəsidir. Sahibkarlar da bilirlər ki, onlar dövlətin vergisini tam ödəməlidirlər. Şəffaflıq və yeni yanaşma nəticəsində biz birinci rübdə böyük məbləğdə əlavə vəsait əldə etdik. Əlbəttə, bu, imkan yaratdı ki, biz bu vəsaiti, ilk növbədə, sosial sahəyə yönəldə bildik.

Son illərdə həm sosial, həm infrastruktur sahələrində, insanların rifah halının yaxşılaşdırılması istiqamətində çox ciddi addımlar atılmışdır. Büdcə daxilolmalarının artımı əminəm ki, ilboyu müşahidə olunaçaq. Çünki aparılan islahatlar və yeni yanaşma prinsipləri bunu deməyə əsas verir. Beləliklə, bizdə əlavə maliyyə resursu formalaşacaqdır.

Iqtisadi və sosial sahədə aparılan siyasət rəqəmlərdə də özünü büruzə verir. Beləliklə, ilin birinci rübündə ümumi daxili məhsul 3 faiz artmışdır. Bu, son bir neçə il ərzində ən yüksək göstəricidir və əminəm ki, ilin sonuna qədər bu rəqəm daha da artacaq. Çünki görülmüş işlər bunu deməyə əsas verir. Sənaye istehsalı 4,4 faiz artmışdır. Bu da yaxşı göstəricidir. Amma bundan daha yaxşı göstərici odur ki, qeyri-neft sektorunda sənaye istehsalı 15,6 faiz artmışdır. Bax, gördüyümüz işlərin nəticəsi budur və sənaye istehsalının, xüsusilə qeyri-neft sektorunda sənaye istehsalının artırılması bizim siyasətimizin bariz nümunəsidir. Kənd təsərrüfatı 3,6 faiz, əhalinin gəlirləri isə 5,5 faiz artıb. İnflyasiya aşağı səviyyədədir - 2,1 faiz. Ölkə iqtisadiyyatına 2,8 milyard dollar sərmayə qoyulub. Bu sərmayənin 2 milyardı ölkəmizin qeyri-neft sektoruna yatırılıb. Biz burada da müsbət dinamikanı görürük. Çünki bizim əsas məqsədimiz, əsas vəzifəmiz qeyri-neft sektorunun inkişafıdır. Sərmayənin cəlb edilməsi əlbəttə ki, hər bir ölkə üçün çox önəmli məsələdir, o cümlədən bizim üçün. Əgər əvvəlki illərdə

daha çox neft-qaz sektoruna sərmayə qoyuluşu təmin edilirdisə, hazırda biz bunu qeyri-neft sektorunda görürük və bu da aparılan işlərin nəticəsidir. Çünki Azərbaycanda biznes mühiti yaxşılaşır, sərmayə qoyuluşu üçün daha yaxşı şərait yaradılır, həm yerli, həm xarici sərmayələr dövlət tərəfindən lazımı səviyyədə qorunur. Beləliklə, biz xarici və daxili sərmayəni cəlb etməklə ölkəmizi inkişaf etdiririk. Əlbəttə ki, Azərbaycana sərmayə qoyuluşunun perspektivləri üçün apardığımız islahatlar başlıca rol oynayır. Bildiyiniz kimi, Dünya Bankı "Doing Business" hesabatında Azərbaycanı 25-ci yere layiq görüb. Biz il ərzində 32 pillə irəliləmişik və ən islahatçı 10 ölkə sırasında yer almışıq. Əlbəttə, xarici investitorlar, eyni zamanda, yerli sahibkarlar bunu görürlər, bilirlər və beləliklə, Azərbaycana sərmayə qoyuluşu prosesi əminəm ki, bundan sonra da təmin ediləcəkdir.

Beləliklə, əsas iqtisadi və sosial göstəricilər müsbətdir, dinamika təmin edilir. Əlavə gəlirlərimiz imkan verir ki, biz sosial məsələlərin həllində daha fəal olaq və daha böyük işlər görək. Bildiyiniz kimi, ilin əvvəlindən çox böyük həcmli sosial paket təqdim edildi, təsdiqləndi, müvafiq fərmanlar imzalandı. Bu prosese hazırlığı biz keçən ildən başlamışdıq və prezident seçkilərindən sonra andığımız mərasimində əslində, görülmüş işlərə bağlı mənim tərəfimdən göstərişlər verildi, yeni yanaşmanın konturları müəyyən edildi. Əlavə maliyyə vəsaiti imkan verir ki, biz sosial sahəni daha da gücləndirək. Minimum əməkhaqqı və minimum pensiyalar təxminən 40 faiz, sosial müavinətlər orta hesabla 2 dəfə, məcburi köçkünlərə verilən müavinət 50 faiz artmışdır, tələbələrə təqaüdü, şəhid ailələrinə, Qarabağ müharibəsi əlillərinə verilən müavinətlər artmışdır. Nəyin hesabına, əlbəttə ki, islahatların hesabına. Ona görə ki, biz daha səmərəli işləyirik, şəffaflığı təmin edirik, biznes mühiti yaxşılaşır. Bu, bizə imkan verir ki, bu məsələləri həll edək.

Digər önəmli məsələ problemlə kreditlərə bağlı idi. Bu məsələ Azərbaycanda ən yüksək səviyyədə həll olundu. Bildiyiniz kimi, bir neçə il bundan əvvəl, neftin qiymətinin kəskin, təqribən 4 dəfə düşməsi nəticəsində neft ixrac edən ölkələr böyük çətinliklərlə üzləşmişlər. O ölkələrdə milli valyuta qiymətdən düşdü, o cümlədən Azərbaycanda. Bu, qəhəngə hal idi. Ancaq biz qısa müddət ərzində vəziyyəti sabitləşdirə bildik. 2016-2017-ci illərdə iqtisadi və makroiqtisadi sabitliyin təmin edilməsi üçün addımlar atıldı. Baxmayaraq ki, o illərdə inflyasiya yüksək səviyyədə idi. Ancaq biz vəziyyəti sabitləşdirə bildik və beləliklə, inkişaf üçün zəmin yaratdıq. Təbii ki, bizim iqtisadi və maliyyə imkanlarımız artıqca, ilk növbədə, vətəndaşları narahat edən bu məsələni həll etdik, özü də ən yüksək səviyyədə. Bir neçə ölkədə bu məsələ ilə bağlı müəyyən addımlar atılmışdır, müqayisə aparmaq istəmirəm. Ancaq deyə bilərəm ki, bu məsələ ən genişmiqyaslı və vətəndaşları təmin edəcək şəkildə, ədalətli şəkildə Azərbaycanda həll olunub. Nə üçün? Ona görə ki, bizim siyasətimizin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşı dayanır. Biz Azərbaycan vətəndaşının rifahı üçün elimizdən gələni edirik. Beləliklə, 100 minlərlə insanı narahat edən bu məsələ də uğurla həll olundu. Yeni, kompensasiyaların verilməsi prosesi başlamışdır və əminəm ki, qısa müddət ərzində başa çatacaqdır.

Digər məsələ vaxtilə tikilmiş, ancaq istismara qəbul edilməmiş evlərlə bağlı idi. Çoxmənzilli binalarda yaşayan vətəndaşlar əziyyət çəkirdilər, çünki o binalarda bağlı sənədləmə işləri aparılmamışdır, müəyyən çatışmazlıqlar var idi. Ona görə bu məsələ ilə bağlı da Fərman imzalandı və indi komissiya işləyir. Artıq evlərin, mənzillərin sənədləşməsi prosesi başlamışdır. Mən bu yaxınlarda göstəriş vermişdim ki, bu işlər daha da sürətlə getsin və o qüsurlar tezliklə aradan qaldırılsın, bu məsələ də öz həllini tapsın.

Beləliklə, görülmüş işlər nəticəsində üç milyon insan imzalanmış fərmanlardan bu və ya digər formada faydalanıb, vətəndaşların maddi vəziyyəti yaxşılaşıb, onları narahat edən problemlər öz həllini tapıb. Gələcəkdə biz bu istiqamətdə addımlarımızı atacağıq. Əminəm ki, qarşıda duran bütün vəzifələr uğurla icra ediləcək. Tam əminlik var. Ölkə uğurla inkişaf edir. Ölkəmizdə sabitlik təmin olunur. Sabitliyin təminatçısı Azərbaycan xalqıdır. Siyasətimiz göstərilən dəstək bizi gücləndirir. Əlbəttə ki, biz daha inamla irəliləyirik, nikbinliklə gələcəyə baxırıq. Çünki ölkə qarşısında duran bütün vəzifələr icra edilir.

Bu ilin yanvar ayında regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair dördüncü Dövlət Proqramı qəbul edilmişdir. Bu da çox önəmli hadisədir. Üçüncü proqram uğurla və artıqlıqla icra edilmişdir. Üç proqramın icrasının nəticəsində ölkəmizdə bir çox önəmli məsələlər öz həllini tapıb, o cümlədən sosial infrastruktur sahəsində. 3200-dən çox məktəb tikilib və təmir edilib. Bizdə məktəb fondu təqribən 5000-ə yaxındır. Onların böyük hissəsi yenidən qurulub və bu proses davam etdirilir. 640-dan çox tibb müəssisəsi tikilib və yenidən qurulub. Demək olar ki, indi bizim bütün şəhərlərimizdə, - bir neçə şəhəri istisna etmək şərtiylə, orada da yaxın zamanlarda bu işlər görülməkdir, - ən müasir avadanlıqlarla təchiz edilmiş xəstəxanalar var. Bakı şəhərində səhiyyə sahəsində çox böyük işlər görülmüş, yeni xəstəxanalar, tibb müəssisələri yaradılıb.

İnfrastruktur layihələri ilə bağlı, görün, ne qədər böyük işlər görülmüş. Bu gün qazlaşdırmanın səviyyəsinə görə Azərbaycan dünyada lider ölkələrdəndir, qazlaşdırmanın səviyyəsi 95 faizə çatıb. Biz ən ucqar dağ kəndlərinə qaz xətləri çəkmişik. Halbuki bu, iqtisadi cəhətdən səmərəsizdir. Biz Azərbaycanda qazın mövcud olan aşağı tarifi ilə o xərcləri heç vaxt qarşılaya bilmərik. Onu da bildirməliyəm ki, Azərbaycanda təbii qazın tarifləri dünya miqyasında ən aşağı səviyyələrdən biridir, bəzi qonşu ölkələrdən iki-üç dəfə aşağıdır. Qazın olmaması insanları narahat edən məsələ idi. İndi bizim təqribən 3-4 faiz yaşayış məntəqələrimiz var ki, orada qaz yoxdur. Biz o işləri də görəcəyik.

Elektrik enerjisi ilə bağlı qoyulan investisiyalar bizə nəinki özümüzü təmin etməyə, ixrac da etməyə imkan verdi. Vaxt var idi ölkəmizi qarantlıq bürümüşdü. Vaxt var idi gecə saat 12-də televizor da söndürülürdü ki, elektrik enerjisi sərfiyyat azalsın. Biz xaricdən elektrik enerjisini alırdıq və özümüzü güc-bəla ilə təmin edirdik. İndi biz xaricə elektrik enerjisi ixrac edirik. Ölkə daxilində bütün bu işlər görülmüş. Yolların çəkilişi - 15 min kilometr avtomobil yolu salınıb. İndi hər il bütün bölgələrdə, bütün rayonlarda, o cümlə

lədən Bakı şəhərində, Bakı qəsəbələrində bu işlər gedir. Bu, həm insanlara rahatlıq verir, həm biznes, həm də fermerlər üçün çox əhəmiyyətlidir. Bunun hər cəhətdən böyük faydası var. Mən bu gün Regional İnkişaf Proqramının ancaq bir hissəsini qeyd edirəm. Bu, doğrudan da böyük bir dönüş, böyük bir irəliləyiş oldu.

Dördüncü proqramın qəbul edilməsi önəmli hadisədir. Dördüncü proqram beş il ərzində icra ediləcək. Bu gün hələ də görülməmiş işləri biz növbəti illər ərzində görəcəyik ki, ölkəmiz daha da inamla, uğurla inkişaf etsin.

Bu il iri sənaye müəssisələrinin açılışı olmuşdur. İki böyük zavodun - karbamid və yüksək sıxlıqlı polietilen zavodlarının açılışı bizim sənaye potensialımızı böyük dərəcədə gücləndirir. Bu zavodlarda yüzlərlə yeni iş yeri yaradılıb. Orada işləyən vətəndaşlar təlim keçiblər. Onlar bir neçə ölkədə təlim kurslarında olmuşlar. Orada işləyənlərin əksəriyyəti gənc mütəxəssislərdir. Bu, həm yeni texnologiyalardır, həm qeyri-neft sektorunun inkişafıdır, ixrac potensialımızın artırılmasıdır. Bu, bir daha onu göstərir ki, Azərbaycan sənaye istehsalı sahəsində böyük işlər görməyə qadirdir. Əlbəttə ki, sənaye istehsalı növbəti illərdə bizim üçün prioritet məsələlərdən biri olacaq. Əminəm ki, həm yerli, həm də xarici sahibkarlar bu işlərə diqqət göstərəcəklər.

İndi xaricdən investisiya, sərmayə qoymaq istəyənlərin sayı çoxalır. Xarici sahibkarlar maraqlıdır. Mənim bu yaxınlarda Çin Xalq Respublikasına etdiyim səfər çərçivəsində görüşdüyüm iri şirkətlərin rəhbərlərinin fikri də çox müsbətdir. Onlar da Azərbaycana sərmayə qoymaq üçün indiki işlər aparılır və böyük maraqla göstərilir.

Biz bu ilin əvvəlindən ölkəmizdə bir neçə mötəbər beynəlxalq tədbir keçirmişik. Onların arasında VII Bakı Qlobal Forumunu qeyd etmək istəyirəm. Bu, dünya miqyasında bu gün ən mötəbər forumlardan biridir. Bu forumda 50 ölkəni təmsil edən 500-dən çox qonaq iştirak etmişdir. Onların arasında 50-yə yaxın fealiyyətdə olan və sabiq dövlət və hökumət başçısı olmuşdur. Forum həm intellektual potensialına, həm də müzakirə olunan məsələlərə görə doğrudan da dünya miqyasında seçilən tədbirlərdən biridir.

Bakıda bizim təşəbbüsümüzle OPEC+ görüşü keçirilmişdir. Bildiyiniz kimi, Azərbaycan neinki bu təşəbbüsün iştirakçısıdır, hətta bu təşəbbüsün, - əgər belə demək mümkündürsə, - müəlliflərindən biridir. Çünki OPEC-in baş katibinin Bakıda olan zaman açılacaq məsələni baxmaq üçün bizə də diqqət demirdim. Ancaq o, bunu rəsmi qayda bildirdi ki, hələ 2016-cı ildə Davos Ümumdünya İqtisadi Forumunda çıxış edərkən, pa-

nelde suala cavab verərkən demişdim ki, neftin qiymətinin tənzimlənməsi üçün ən məqbul variant OPEC və iri qeyri-OPEC ölkələrinin birgə fealiyyətidir. Onlar razılığa gəlməlidirlər ki, neftin qiyməti sabit qalsın. Həsəlat aşağı düşməlidir və hər kəs buna əməl etməlidir. Ancaq o halda neftin qiyməti qalxa bilər. Əgər o vaxt neftin qiyməti təqribən 30 dollar ətrafında idisə, bu gün bu, 70 dollar ətrafındadır.

Yeni, burada da Azərbaycan öz töhfəsini verir. Bizim dövlətimizlə OPEC və qeyri-OPEC ölkələrinin görüşü Bakıda keçirilmişdir. Adətən bu görüş OPEC-in mənzil-qərar-gahında keçirilir, bəzi hallarda başqa ölkələrdə, o cümlədən Bakıda.

Bu il Cənub Qaz Dəhlizinin Məşvərət Şurası ənənəvi olaraq Azərbaycanda keçirildi. Bu görüşün də çox böyük mənası var. Çünki hər il keçirilən bu tədbir həm imkan verir ki, biz görülmüş işlərə nəzər salaq və ən önəmli, görülməmiş işlər haqqında fikir mübadiləsi aparaq, birgə fealiyyət planı tərtib edək. Beləliklə, il ərzində biz ələ bil ki, özümüz üçün bir iş planı tərtib edirik.

Digər önəmli tədbirlər keçirilmişdir. Bir sözlə, Azərbaycan ilin əvvəlindən bütün sahələrdə uğurla inkişaf edir. Sosial məsələlər arasında, əlbəttə ki, məcburi köçkünlərin problemləri daim diqqət mərkəzindədir. Bu il artıq 810 məcburi köçkün ailəsi yeni müasir qəsəbəyə köçürülür. Bu proses davam etdiriləcək. Bu, bizim ən prioritet məsələlərimizdən biridir. Bu məsələyə biz daim diqqət göstəririk.

O ki qaldı, Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllinə, bizim mövqeyimizdə heç bir dəyişiklik yoxdur. Prinsipiəl mövqeyimiz ondan ibarətdir ki, bu məsələ ölkəmizin ərazi bütövlüyü çərçivəsində, beynəlxalq təşkilatların qəbul etdikləri qərar və qətnamələr əsasında, Helsinki Yekun Aktına, BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinə uyğun həll olunmalıdır. Başqa yanaşma yoxdur. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü heç vaxt danışıqlar mövzusu olmayıb və olmayacaq. Onu da bildirməliyəm ki, danışıqlar formatı dəyişməz olaraq qalır. Baxmayaraq ki, bəzi cəhdlər olub, ancaq bizim fealiyyətimiz nəticəsində bu cəhdlərin qarşısı alınmışdır. Həmçinin Minsk qrupunun həmsədrliyi tərəfindən martın 9-da verilmiş açıqlama ünvanlıdır, bir-mənəlidir və bir daha onu göstərir ki, münaqişənin iki tərəfi var. Ona görə hesab edirəm ki, bu mövzu artıq öz həllini tapıb. Biz bundan sonra da öz prinsipiəl mövqeyimizdə qalacağıq, ölkəmizi, ordumuzu gücləndirəcəyik. Bu ilin əvvəlindən bu istiqamətdə də böyük işlər görülmüş və görülməkdir. * * *

(davamı 2-ci səhifədə)

Prezident İlham Əliyevin sədrliyi ilə Nazirlər Kabinetinin ilin birinci rübünün yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclası keçirilib

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Prezidentin iqtisadi siyasət və sənaye məsələləri üzrə köməkçisi Natiq ƏMİROV çıxış edərək dedi:

–Möhtərəm cənab Prezident,

Hörmətli iclas iştirakçıları,

Əsaslı xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş iqtisadi inkişaf strategiyası 2003-cü ildən etibarən, möhtərəm cənab Prezident, Sizin tərəfinizdən uğurla inkişaf etdirilərək çox böyük nailiyyətlərə imza atılmışdır. Tərəfinizdən hazırlanaraq uğurla həyata keçirilən iqtisadi islahatlar, regionların sosial-iqtisadi inkişaf proqramları və digər cəsarətli addımlar Azərbaycanda nəhəng infrastruktur layihələrinin reallaşmasına, iqtisadiyyatın bütün sahələrinə investisiya qoyuluşlarının əhəmiyyətli dərəcədə artırılmasına gətirib çıxarmış, gələcəkdə turizmin, kənd təsərrüfatının və qeyri-neft sektorunun digər sahələrinin inkişafını təmin edəcək möhkəm təməl bərqərar olunmuşdur.

Möhtərəm cənab Prezident, 2014-2015-ci illərdə dünya bazarlarında neftin qiymətinin 4 dəfəyə qədər aşağı düşməsi ilə yaranan dünya iqtisadi böhranı və bu böhrandan ölkəmizin qısa müddətdə çıxaraq iqtisadi artımı yenidən təmin etməsi məhz qurduğunuz o möhkəm təməl sayəsində mümkün olmuşdur. Bu da bir həqiqətdir ki, regionların sosial-iqtisadi inkişaf proqramlarının və çoxsaylı infrastruktur layihələrinin uğurlu icrası olmasaydı, biz bu gün turizmin inkişafından danışa bilməzdik. Vaxtında həyata keçirilən uğurlu meliorasiya layihələri olmasaydı, bu gün kənd təsərrüfatının uğurlu inkişafı mümkün olmazdı.

Möhtərəm cənab Prezident, çıxışlarınızın birində qeyd etdiyiniz kimi, 2014-2015-ci illərdə baş verən dünya iqtisadi böhranına görə Siz qeyri-neft sektorunun inkişafını dayanıqlılığını təmin etmək və iqtisadiyyatın neft sektorundan asılılığını minimuma endirmək üçün nəzərdə tutduğunuz tədbirlərin müddətli təxminən on il qabaqda çəkməli olduğunu. Lakin həmin dövrə qədər Sizin rəhbərliyinizlə həyata keçirilmiş layihələr bu mürəkkəb vəziyyəti, vətəndaşların sosial rifahını pozmadan və nəzərdə tutulmuş bütün sosial proqramları icra etməklə çətinliyi imkana çevirmək kimi bir bacarığa da imza atmağınız şərait yaratmışdır. Sizin tapşırığınız əsasən başlanılan layihələr də daxil olmaqla, həyata keçirməyi nəzərdə tutduğunuz yeni proqramlar, qeyri-neft sektorunda sənayenin, kənd təsərrüfatının və digər sahələrin inkişafını təmin edəcək dövlət proqramları vahid bir sənədə - milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə Strateji Yol xəritələrində birləşdirilərək 2016-cı ilin dekabr ayında tərəfinizdən müvafiq Fərmanla təsdiq edilmişdir. Bu Yol xəritələrinin əsas icrası 2017-2020-ci illər olmaqla, dövr il əhatə edir və keçən iki il nəzərdə nəzərdə tutulan tədbirlərin ən azı 50 faizinin icrası nəzərdə tutulmuşdur. Müvafiq Sərəncamınızla İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzi tərəfindən həyata keçirilən monitorinq nəticələrinə əsasən, Strateji Yol xəritələrinin ümumi icrası nəzərdə tutulan 50 faizə qarşı 52 faiz təşkil etmişdir ki, bu da icra qrafikini qabaqlamaqla icranın sürətləndirilməsi anlamına gəlir. Ayrı-ayrı sahələr üzrə icra faizlərinin müxtəlif olmasına baxmayaraq, bütövlükdə nəzərdə tutulan 50 faizlik icra həyata keçirməyi və 52 faizlik icra ilə biz bu məqama gəlib çıxmışıq. Ayrı-ayrı qurumların performansına nəzər yetirdikdə isə bütövlükdə bütün qurumlar 50 faiz üzrə nəzərdə tutulan həddə gəlib çatmış, lakin Biznes Mühiti və Beynəlxalq Reyting üzrə Komissiya, İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi, Vergilər Nazirliyi, Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi Strateji Yol xəritələrində onlar üçün müəyyən edilmiş tədbirlərin icrasını demək olar ki, tam şəkildə həyata keçirmişdir.

Möhtərəm cənab Prezident, Strateji Yol xəritələrinin əsas tədbirlərinin təqribən 40 faizi iqtisadiyyat Nazirliyi və Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin payına düşür ki, bu məsələlərə sistemli yanaşılması, çoxsaylı komissiyaların, əlaqələndirici qrupların monitorinq qurumları ilə birgə fəaliyyəti həm hər iki nazirliyin, həm də digər qurumların birgə fəaliyyəti ilə Strateji Yol xəritələrində bu uğura imza atmağa imkan vermişdir. Mən burada xüsusilə Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti hörmətli Mehriban xanımın xidmətinə qeyd etmək istərdim. Çünki qurumların əlaqələndirilməsi, müxtəlif fikirlərin bir araya gətirilməsi, vahid mövqədən çıxış edərək islahat proqramlarının həyata keçirilməsi istiqamətində Mehriban xanımın əhəmiyyətli dəstəyi xüsusi qeyd olunmalıdır. Strateji Yol xəritələrində tapşırığınız əsasən müəyyən edilmiş tədbirlərin bizə nə verdiyinə baxsaq, ilk növbədə, makroiqtisadi sistemdə pul bazası hədəf götürülməklə makroiqtisadi sabitliyə nail olundu, mənatın məzənnəsi sabitləşdirildi, inflyasiya optimal həddə endirildi, strateji valyuta ehtiyatları əhəmiyyətli dərəcədə artı. Dövlət Neft Fondunun vəsaitlərindən istifadəyə dair büdcə qaydaları, beynəlxalq ələmdə "qızıl qayda" adlandırılan qaydalar təsdiq edildi. Borc strategiyası, ortamüddətli xərclər çarçısı qəbul edildi, fiskal dayanıqlılığın gücləndirilməsi təmin olundu, bank sektorunda əhəmiyyətli islahatlar həyata keçirildi.

Sizin tapşırığınız əsasən biznes mühitinin daha da yaxşılaşdırılması və sahibkarlar üçün əlverişli biznes mühiti qurulması sahəsində çox ciddi addımlar atılmışdır. Prezident yanında Apellyasiya Şurası yaradıldı, Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyi təsis olundu, sahibkarların dünya iqtisadi məkanına inteqrasiyasını təmin etmək məqsədilə "Enterprise Azerbaijan" portalı, "Azexport.az", rəqəmsal ticarət qovşağı platformaları yaradıldı. İnvestorların maraqlarının qorunması, elektron məhkəmə, biznesə başlama, tikinti icazələri, elektrik şəbəkələrinə qoşulma, maliyyə mənbələrinin çıxış və əmlakın qeydiyyata, müflisləşmə sahəsində əhəmiyyətli islahat tədbirləri həyata keçirilmişdir. Gömrükdə "yaşıl dəhliz" sistemi, hər tərəfli vergi islahatları, sənaye parkları, sənaye məhəllələri, aqroparklar və texnoparkların fəaliyyət dairəsi genişləndirilməklə sahibkarlara əhəmiyyətli vergi, gömrük və digər güzəştlərin verilməsi təmin edilmişdir. İlk dəfə olaraq dövlət satınalmalarının vahid internet portalı hazırlanmış və bu ildən istifadəyə verilmişdir.

Cənab Prezident, bu dövr ərzində Sizin təşəbbüsünüzle başlanılan və liderliyinizlə həyata keçirilən meqalayihələr - Cənub Qaz Dəhlizi, Bakı-Tbilisi-Qars, Astara (Azərbaycan)-Astara (İran), SOCAR Polymer, SOCAR Karbamid kimi nəhəng layihələr məhz bu dövrdə əsas çatdırılmış və fəaliyyətə başlamaqla Azərbaycan iqtisadiyyatına öz töhfəsini verməyə davam etmişdir. İcbari tibbi sığorta sistemi pilot variantda təbiiq edilmiş, uğurlu nəticələr əsas götürülərək Sizin tərəfinizdən imzalanan müvafiq qanunlarla 2020-ci ildən bütün ölkədə təbiiq nəzərdə tutulmuşdur. İşsizlikdən Sığorta Fondu yaradılmış, məşğulluq strategiyası qəbul edilmiş, ünvanlı sosial

yardımın əhatə dairəsi genişləndirilmiş və özünüməşğulluq proqramlarının icrasına başlanılmışdır.

Bu ildən başlayaraq, Sizin də qeyd etdiyiniz kimi, şəhid ailələrinə bərdəlik ödəmə verilmiş, minimum əməkhaqqı, minimum pensiya, tələbələrini təqəddürləri əhəmiyyətli dərəcədə artırılmış, qaçqınlar və məcburi köçkünlər də daxil olmaqla, bütün növ müavinətlər 100 faiz həcmində artırılmışdır. Təbii ki, bu göstəricilər iqtisadi göstəricilərdə də öz əksini tapmaya bilməzdi. İllik inflyasiya göstəricisi 2016-cı ildəki 12,4 faizdən 2018-ci ildə 2,3 faizə qədər enmiş, strateji valyuta ehtiyatları 2016-cı ildəki 37,9 milyard dollardan 2019-cu ildə 46,7 milyard dollara qalxmışdır. Büdcə xərcləri 2016-cı ildəki 17 milyard 800 milyon manatdan 2019-cu ildə 25 milyard 200 milyon manata qədər artmışdır. İlk dəfə olaraq qeyri-neft sektoru üzrə mal və xidmətlərin ixracında əhəmiyyətli irəliləyişlərə nail olunmuşdur. Bu sahədə, cənab Prezident, Sizin apardığınız islahatlar, bilavasitə rəhbərliyinizlə həyata keçirilən iqtisadi cəhdlər nəticədə qeyri-neft məhsullarının ixracında bir milyard dollarlıq artımla tələklənmişdir. Nominal ümumi daxili məhsulun göstəricisi isə 2015-ci ildəki 54 milyard manatdan 2018-ci ildə demək olar ki, 80 milyard manata qədər artmışdır. Təbii ki, cənab Prezident, bütün bu nailiyyətlər, Sizin həyata keçirdiyiniz, nəzərdə tutduğunuz və Azərbaycan xalqının rifahına yönəldilmiş islahatlar beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən də çox diqqətə izlənilir, təhlil olunur. Dünya Bankının "Doing Business" hesabatında da Azərbaycan Respublikası 2016-cı ildəki 63-cü yerdən 2019-cu ildə 25-ci yerə yüksəlməyə nail olmuşdur.

Qeyd etdiyim kimi, 2020-ci ilin sonuna qədər Strateji Yol xəritələrinin icrası üçün cəmi 20 ay qalıb və bu 20 ay ərzində, möhtərəm cənab Prezident, Sizin dövlət və hökumət qurumları qarşısında çox mühüm tələbləriniz, tapşırıqlarınız durur. Bu müddət ərzində biznes mühiti və rəqabət məccələsinə qəbulu ən əhəmiyyətli məsələlərdəndir. Sizin tapşırığınız əsasən bu iki il ərzində rəqabət məccələsinin qəbulu prosesi başa çatmalıdır. Ortamüddətli xərclər çarçivəsinə keçim təmin edilməli, korporativ idarəetmə standartları təsdiq olunmalı, özəl investisiyalara cəlb artırılmalıdır. Maliyyə dərinliyinin 60 faizə qədər çatdırılması, aqrar sığortanın inkişafı, elektron kənd təsərrüfatı informasiya sisteminin ölkə üzrə tam təbiiq nəzərdə tutulur. Neft məşiqayırması sahəsində ənənəvi istehsal sahələri bərpə olunmalı, birbaşa xarici investisiyaların cəlbini təşviq edilməlidir. Kiçik və orta sahibkarlığın ümumi daxili məhsulda payının 15 faizə, qeyri-neft ixracında isə 10 faizə çatması üçün əhəmiyyətli islahat tədbirləri həyata keçirilməlidir. Lisenziya və icazələr portalının tam fəaliyyəti təmin olunmalı, açıq səma sazişləri, yeni xarici aşığı büdcəli hava nəqliyyatı şirkətlərinin cəlbini istiqamətində tədbirlər görülməlidir. Təhsil sahəsində, xüsusilə peşə təhsili sahəsində islahatlar davam etdirilməlidir.

Sizin tapşırığınız əsasən, elektrik enerjisi sisteminin modernləşdirilməsi, kommunal xidmətlər sektorunda səmərəliliyin yüksəldilməsi istiqamətində müvafiq qurumlar tərəfindən tədbirlər hazırlanaraq həyata keçirilir. Dövlət satınalmalarının vahid internet portalının bütün dövlət satınalmaları üzrə yeganə satınalma platformasına çevrilməsi ölkədə rəqabət mühitinin formalaşması istiqamətində atılacaq ən mühüm addımlardan biridir. Uzunmüddətli hədəfləri nəzərə aldıqda 2020-ci ildən sonrakı dövr üçün təbii ki, Azərbaycan Respublikasının strateji inkişaf proqramları hazırlanmalı və təsdiq edilməlidir. Məqsədmüvafiq hesab etdiyiniz təqdirdə global, regional və yerli tendrlər, çağırışlar, risklər və təhdidlər nəzərə alınmaqla, uzunmüddətli baxışlar yenidən dəqiqləşdirilib, yeni strateji proqram çərçivəsində hazırlanaraq Sizin ali diqqətinizə təqdim edilə bilər.

Möhtərəm cənab Prezident, yuxarıda sadalanan bütün hədəflərə nail olmaq üçün təkcə hökumətin və dövlət qurumlarının deyil, bütün cəmiyyətin iştirakı vacibdir. Sizin dediyiniz kimi, bu günlərdə Çin Xalq Respublikasına etdiyiniz çox uğurlu səfər bir daha təsdiqlədi ki, dünya liderləri, böyük dövlətlər tərəfindən Azərbaycanın liderinə, eyni zamanda, onun həyata keçirdiyi siyasətə çox böyük diqqət göstərilir. Sizin həyata keçirdiyiniz islahatlar, Sizin həyata keçirdiyiniz siyasət Azərbaycanın bütün bölgədə təhlükəsizlik ədası halına gətirməklə gələcək inkişafın qarantı qismində çıxış edir. Ölkədə və xaricdə yaşamasından asılı olmayaraq, hər bir azərbaycanlı, cənab Prezident, Sizin tərəfinizdən başladılan və uzun illər həyata keçirilən bu islahat proqramlarına dəstək olmalı, cənab Prezidentin və onun siyasəti ətrafında sıx birləşməli, xalqımızın gələcək inkişafı yolunda öz töhfəsini verməlidir.

Diqqətinizə görə minnətdaram.

Kənd təsərrüfatı naziri İnam KƏRİMOV çıxış edərək dedi:

–Möhtərəm cənab Prezident,

Ölkədə ərzaq təhlükəsizliyinin təmin olunması, bu məqsədlə torpaq və su resurslarından daha səmərəli istifadə edilməsi, yüksək məhsuldarlığın əldə olunması Zati-ailələriniz tərəfindən qarşımıza qoyulmuş əsas vəzifələrdir. Son illərdə Sizin rəhbərliyinizlə keçirilən davamlı və sistemli islahatlar nəticəsində aqrar məhsulların daxili bazar təminatı və ixrac həcmi artıb, kənd yerlərində məşğulluq və gəlir əldə etmək imkanları xeyli genişlənib.

2018-ci ildə kənd təsərrüfatı məhsullarının ümumi istehsal həcmi əvvəlki ilə müqayisədə 4,6 faiz, o cümlədən bitkiçilik məhsullarının istehsalı 6,8 faiz artıb. Heyvandarlıq məhsullarının istehsalında artım 2,7 faiz təşkil edib. Keçən il 1,5 milyon tondan çox tərəvəz, 1 milyon tondan çox meyvə və giləmeyvə istehsal olunub. Bu isə müstəqillik dövründə qazanılmış ən yüksək nəticədir. Həmçinin meyvə-tərəvəz məhsullarının ixracı 11,1 faiz artaraq 530 milyon ABŞ dolları olub.

Aqrar sahədə müsbət inkişaf dinamikası cari ildə də davam edir. Birinci rübdə əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə ümumi istehsal həcmi 3,6 faiz, o cümlədən bitkiçilik 24,7 və heyvandarlıq 2,8 faiz artıb. 32 faiz çox tərəvəz istehsal olunub, meyvə-tərəvəz ixracının həcmi 28,2 faiz artıb.

Aqrar sahədə inkişafın davamlılığını təmin etmək üçün, müəyyən etdiyiniz strateji kursa uyğun olaraq, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi öz fəaliyyətini düzgün idarəetmə, innovasiyaların təbiiqi və fermerlərə yaxınliq prinsiplərinə əsasən qurmuşdur. Fermerlərə xidmətləri əlçatanlığını və keyfiyyətini artırmaq məqsədilə nazirliyin rayon idarələrinin əsasında Dövlət Aqrar İnkişaf mərkəzləri yaradılıb. Bununla da keçmiş kənd təsərrüfatı idarələri inzibati strukturunda xidmət qurumlarına çevrilib. Mərkəzlərdə "vahid pəncərə" prinsipinə uyğun olaraq, fermerlərə 70-ə yaxın xidmət göstərilir.

Nazirliyin nəzdində fəaliyyət göstərən 4 qurumun bazasını

da Aqrar Xidmətlər Agentliyi yaradılıb. Agentlik baytarlıq, fitosanitar, toxum müftəşliyi və texniki nəzarət xidmətləri üzrə çəvik və səmərəli idarəetməni təmin edəcək.

Lizinq fəaliyyəti ilə bağlı həyata keçirilən islahat nəticəsində bazarda azad və ədalətli rəqabət mühiti formalaşmış. Belə ki, texnika və damazlıq heyvan alışına təbiiq edilən güzəştlər bütün təchizatçı şirkətlərə şamil olunub və "Aqrqlizinq" ASC artıq bu bazarın iştirakçısı deyil. Bu isə həm texnikanın, həm də damazlıq heyvanların satış qiymətinin əsaslı ucuzlaşmasına səbəb olub.

Fermerləre subsidiyaların və güzəştli kreditlərin verilməsində şəffaflığı və çəvikliyi təmin etmək məqsədilə öten il Aqrar İnkişaf və Kredit Agentliyi yaradılıb.

Fermerlərin qayğı və problemlərini daha yaxından dinləmək üçün bütün rayonlarda və nazirliyin aparatında Fermerlər Şuraları yaradılıb, Aqrar Könüllülər Hərəkatı formalaşdırılıb. Nazirliyin dəstəyi ilə son 6 ay ərzində 11 fermer assosiasiyası yaradılıb.

Möhtərəm cənab Prezident, fermerlərə dövlət dəstəyinin təkmilləşdirilməsi üçün tapşırığınız əsasən subsidiyaların verilməsini yeni qaydaların layihəsi hazırlanıb. Bu gün fermerlərimizi qayğılandıran digər məsələlərdən biri və yüksək diqqətinizə ünvanlıdıqları çoxsaylı xahişləri, həmçinin kiçik-həcmli kreditlərə çıxışın asanlaşdırılması və təbii hadisələrə qarşı aqrar sığortanın təbiiq edilməsidir. Aqrar sahənin üzleşməli digər çağırışlar kiçik parsellərə bölünmüş torpaqların sistemləşdirilməsi, şorlaşmış, şorakətləşmiş və əkinə yararız torpaqların yararlı hala salınması, müasir suvarmanın və təsərrüfatları yolların düzgün qurulmasıdır.

Öten il nazirliyin prioritet vəzifələrindən birini Elektron Kənd Təsərrüfatı Sisteminin yaradılması təşkil edib. Sistem istifadəyə verilməsi dövlət xidmətlərini fermerlər üçün daha əlçatan edəcək, subsidiyaların verilməsində şəffaflığı və çəvikliyi təmin edəcək. Növbəti ildən subsidiyalar məhz bu sistem vasitəsilə verilecək. Elektron sistem fermerlərə öz əkinlərini bazarın tələbinə uyğun düzgün planlaşdırmağa kömək edəcək, həmçinin bazarda məhsullar üzrə tələb-təklifin düzgün proqnozlaşdırılmasını asanlaşdıracaq. Bu günə qədər 100 mindən çox fermer sistemdə qeydiyyatdan keçib.

Kənd təsərrüfatında innovasiyaların təbiiqi, məhsuldarlıq və texnologiyaların daha geniş istifadəsinin təmin olunması da əsas vəzifələrimizdəndir. Bu məqsədlə Aqrar Elm və İnnovasiya Mərkəzi formalaşdırılıb. Həmçinin nazirliyin elmi-tədqiqat institutları araşdırmalarını innovativ yenilikləri fermerlərə ötürülməsi istiqamətində qurublar.

Fermerlərin bacarıqlarının artırılması və maarifləndirilməsi üçün xüsusi təlim strategiyası hazırlanıb. Bilavasitə yerlərdə fermerlərə peşəkar təlimlər və məlumatlandırma tədbirlərinin keçirilməsi nəzərdə tutulub.

Əlverişli aqrarbiznes mühitinin, fermerlərin yerli və xarici bazarlara çıxış imkanlarının artırılması üçün Sizin müvafiq Fərmanınızla Aqrar Tədarük və Təchizat Şirkəti təsis edildi. Şirkət tərəfindən "Kənddən səhərə" satış platforması yaradılıb, davamlı olaraq müasir yarmarkadan təşkil olunur.

Möhtərəm cənab Prezident, 2019-cu ildə qarşımızda qoyduğunuz vəzifələri icra etmək və strateji hədəflərə nail olmaq üçün müvafiq tədbirlər görüldü. Cari təsərrüfat ildə 1 milyon 85 min hektar sahədə taxıl ekilib, orta məhsuldarlığın daha yüksək olması gözlənilir. 100 min hektarda pambıq ekilməsi üçün səpin işləri yekunlaşmaq üzrədir və bu il ümumi məhsuldarlığın daha yüksək olması proqnozlaşdırılır. Öten il xam pambığın alışı qiymətinin hər ton üçün 650 manat müəyyən edilməsi pambıq istehsalını fermerlər üçün sərfəli sahəyə çevirib. 800 ton yaş barama istehsalı üçün hazırlıq işləri başa çatdırılıb.

Cari ildə taxıl və pambıq istehsalındakı artımın yalnız məhsuldarlığın yüksəldilməsi hesabına əldə olunması qarşımızda duran vacib hədəflərdəndir. Həmçinin yeni meyvə bağlarının salınması, o cümlədən fındıq sahələrinin 84 min hektara çatdırılması, badam və qoz bağlarının sahələrinin genişləndirilməsi həllivacib məsələlər kimi qəbulunmalıdır. Zeytunculuq, çayçılıq, çalığıçılıq, sitrusçuluq, üzümçülük sahələrinin inkişafının dəstəklənməsi də əsas prioritetlərimizdəndir.

Bu vəzifələrin yüksək səviyyədə icra olunması üçün təminat məsələlərinin həllinə xüsusi diqqət yetirilib. Cari ildə mineral gübrə və pestisidlərlə təminatla bağlı hazırlıq işləri tam yekunlaşmışdır. Tapşırığınız əsasən fermerlərin texnika ilə təchiz olunması diqqətdə saxlanılıb. Öten il "Aqrqlizinq" tərəfindən 6046 ədəd müasir texnika, o cümlədən 108 ədəd pambıqçıyan və 250 ədəd taxılıyığın kombayn alınıb. Artıq bu ildən fermerlər texnikanı "Aqrqlizinq" ASC-dən deyil, 40 faiz güzəşt və 5 il faizsiz kredit təbiiq edilməklə, istədikləri şirkətdən ala biləcəklər.

Heyvandarlığın cins tərkibinin yaxşılaşdırılması və xaricdən yüksək genetik potensiala malik heyvanların gətirilməsi tədbirləri də davam etdirilib. Keçən ildən yerli təsərrüfatlardan cins heyvanların alınması mexanizminin təbiiqinə başlanılıb. 2018-ci ildə süni mayalanma yolu ilə alınmış buzovaların sayı əvvəlki ilə müqayisədə 48 faiz artıb. Texnikalardan olduqı kimi, fermerlər damazlıq heyvanları da bu ildən "Aqrqlizinq" ASC-dən deyil, 60 faiz güzəşt və 3 il faizsiz kredit təbiiq edilməklə istədikləri şirkətdən ala biləcəklər.

Möhtərəm cənab Prezident,

Ölkəmizdə ərzaq təhlükəsizliyinin təmin olunmasına, aqrar sahənin şaxələndirilməsi və dayanıqlı inkişafına, fermerlərin maddi-rifah halının yaxşılaşdırılmasına göstərdiyiniz davamlı diqqət və qayğıya görə kənd zəhmətkeşləri adından Sizə dərin təşəkkürümüzü bildiririk. Sizi bir daha əmin edirik ki, qarşımıza qoyduğunuz vəzifələri layiqincə yerinə yetirmək üçün bütün səy və imkanları səfərbər edəcəyik.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirik!

İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin İdarə Ehtiyatının sədri Zaur ƏLİYEV çıxış edərək dedi:

–Möhtərəm cənab Prezident, Zati-ailələri,

Sizin diqqət və qayğınız nəticəsində Azərbaycanın səhiyyə sistemində uğurlu islahatlar aparılmış, tibb müəssisələrinin maddi texniki bazası və

kadr potensialı daima gücləndirilmiş, bütövlükdə səhiyyə sahəsində böyük nailiyyətlər əldə edilmişdir. Görülmüş işlərin davamı kimi icbari tibbi sığortanın təbiiqi Sizin növbəti uğurlu siyasətiniz olaraq, səhiyyə sisteminin daha da sürətlə inkişaf etməsinə öz töhfəsini verəcəm.

Bölgünüzü kimi, genişmiqyaslı sosial layihə olan icbari tibbi sığortanın başlıca məqsədləri səhiyyə sisteminin maliyyələşdirilməsini dayanıqlı iqtisadi əsaslarla qurmaq, tibbi xidmətləri əlçatanlığının təmin etməklə əhalini sağlamlıqla bağlı maliyyə

risiklərindən qorumaqdır. Ölkədə icbari tibbi sığortanın təbiiqi səhiyyə sahəsinə ayrılan maliyyə vəsaitlərinin daha da səmərəli istifadə edilməsinə və əhalinin tibbi xidmətlərdən istifadə imkanlarının artırılmasına zəmin yaradacaq.

Cənab Prezident, Sizin göstərişinizə uyğun olaraq 2017-ci ilin yanvarından etibarən ölkəmizdə icbari tibbi sığortanın pilot layihə şəklində həyata keçirilməsinə başlanılmışdır. Pilot layihə ilk olaraq Mingəçevir şəhəri və Yevlax rayonunun ərazilərini əhatə etmiş, 2018-ci ildən etibarən isə Ağdaş rayonunun ərazisində də təbiiq edilmişdir. Tapşırıqlarınızın icrası məqsədilə pilot layihə çərçivəsində bir sıra mühüm addımlar atılmışdır. Belə ki, əhalisi 340 min nəfər təşkil edən pilot ərazilərdə sığorta olunanlar və 30 minə yaxın məcburi köçkün baza zərfi çərçivəsində ödənişsiz tibbi xidmətlərin təmin edilməsi və əhalinin səhiyyə xərcləri ilə bağlı maliyyə yükü əhəmiyyətli dərəcədə azaldılmışdır. Tibb müəssisələrinin fəaliyyətində məhsuldarlıq artıraraq tibbi-iqtisadi rentabellik təmin olunmuşdur. Mövcud maddi-texniki baza və kadr resursları ilə daha çox pasiyentə xidmət göstərilməsi və nəticədə 2018-ci ildə pilot ərazilərdə ambulator-poliklinik gəlişlərin sayı 1,1 milyon olmuş, adambaşına düşən həkimə gəlişlərin sayı 3,2 dəfə təşkil etmişdir. Eva yazılan xəstələrin sayı isə 21 min 454 nəfər olmaqla 2016-cı ilə müqayisədə 11 faiz artmışdır. Bununla yanaşı, icbari tibbi sığortanın təbiiqi nəticəsində pilot ərazilərdə anadangəlmə ürək qüsuru ilə doğulan 37 uşaq əmliyyat edilib, onlar əlillikdən xilas edilərək öz sağlamlıqlarına qovuşublar.

Pilot ərazilərdə kəmiyyət göstəricilərinin artması ilə yanaşı, rayon xəstəxanalarında əvvəllər aparılması mümkün olmayan endoprotezləşmə, TUR, laparoskopik cərrahi müdaxilələr və sair mürəkkəb əməliyyatlar həyata keçirilmişdir. Bu əməliyyatların bilavasitə rayon xəstəxanalarında aparılması əhalinin müasir və keyfiyyətli tibbi xidmətlərə əlçatanlığının təmin olunması istiqamətində atılmış addımlardan biridir. Kadr potensialının gücləndirilməsi məqsədilə pilot ərazilərin tibbi işçiləri xarici ölkələrdə təlim və təcrübə proqramlarına göndərilmişdir. Eyni zamanda, ölkədə ilkin səhiyyə xidmətinin təkmilləşdirilməsi istiqamətində tədbirlər görülməklə Aile Sağlamlıq Mərkəzləri yaradılmışdır.

Pilot layihənin ən mühüm nəticələrindən biri də pilot ərazilərdə fəaliyyət göstərən həkimlərin əməkdaşlarının artırılması və nəticədə onların maddi rifahının əhəmiyyətli dərəcədə yüksəldilməsi olmuşdur. Belə ki, həkimlərin orta aylıq məaaşı 2018-ci ildə ölkə üzrə orta aylıq əməkdaşının 1,9 mislini təşkil etmişdir.

Bunlarla yanaşı, 2018-ci ildə icbari tibbi sığortanın vəsaitlərinə qənaət edilməsi məqsədilə pilot ərazilərdəki xəstəxanaların fəaliyyətində səmərəliliyin təmin edilməsi, idarəetmənin müasirləşdirilməsi və maddi-texniki bazanın yaxşılaşdırılması istiqamətində də müvafiq işlər görülmüşdür. Tibb müəssisələrinin fəaliyyətinin elektronlaşdırılması tam təmin edilmişdir.

Əhalinin münasibətini öyrənmək məqsədilə aparılan sorğularda respondentlərin mütləq əksəriyyəti icbari tibbi sığortanın təbiiq olunmasına dair müsbət fikir bildirmişdir. Mingəçevir şəhəri üzrə bu göstərici 88 faiz, Yevlax rayonu üzrə 79 faiz, Ağdaş rayonu üzrə isə 86 faiz təşkil etmişdir.

Agentlik tərəfindən aparılan təhlillərə və beynəlxalq ekspertlərin rəylərinə əsasən pilot layihənin ikiliik nəticələrinə görə əminliklə demək olar ki, ölkəmiz icbari tibbi sığortanın təbiiqi və sonrakı inkişafı üçün lazımı şəraitə, zəruri potensial, resurs və imkanlara malikdir.

Cənab Prezident, Sizin siyasi iradəniz sayəsində icbari tibbi sığorta sahəsində görülmüş işlərin davamı olaraq "Tibbi sığorta haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanuna dəyişikliklər layihəsi hazırlanmış və 2018-ci il dekabrın 28-də Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi tərəfindən qəbul edilmişdir. 2020-ci il yanvarın 1-dən qüvvəyə minəcək Qanunda bütün əhaliyə təcili və təxirəsalınmaz tibbi yardım, habelə ilkin səhiyyə xidməti üçün sığorta haqlarının dövlət büdcəsi tərəfindən ödənilməsi göstərilmişdir. Həmçinin ölkə əhalisinin 45 faizini təşkil edən iqtisadi qeyri-fəal əhali, başqa sözlə desək, uşaqlar, tələbələr, pənsiyacılar, sosial müavinət və ünvanlı sosial yardım alan şəxslər, hamilə və sosial məzuniyyətə olan qadınlar üçün sığorta haqqının dövlət büdcəsi tərəfindən ödənilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Bu isə Sizin sosialyönlü islahatlarınızın və həssas əhali kateqoriyasına göstərdiyiniz yüksək qayğının bariz nümunəsidir. Eyni zamanda, vurğulamaq istərdim ki, 2018-ci il dekabrın 20-də 418 nömrəli Fərmanınızla "Tibbi Qrazi Bölmələrinin İdarəetmə Birliyi" publik hüquqi şəxsin yaradılması və dövlət tibb müəssisələrinin TƏBİB-i təbiiqinə verilməsi, dövlət tibb müəssisələrinin elektronlaşdırılması, habelə icbari tibbi sığortanın sonrakı inkişafı ilə bağlı qərarlar qəbul edilmiş və bundan irəli gələcək Agentlik qarşısında mühüm vəzifələr qoyulmuşdur.

"Tibbi sığorta haqqında" Qanuna edilmiş dəyişikliklərin 2020-ci ildə qüvvəyə minməsinə nəzərə alaraq, ölkənin səhiyyə sisteminin icbari tibbi sığorta tələblərinə uyğunlaşdırılması ehtiyacı yaranmışdır. Bu məqsədlə tərəffimizdən tibb müəssisələrinin ilkin qiymətləndirilməsi həyata keçirilmiş və nəticədə 2019-cu il üzrə görülmək üzere dair tədbirlər planı işlənilib hazırlanmışdır. Tədbirlər planına uyğun olaraq tibb müəssisələrinin elektronlaşdırılması ilə bağlı zəruri işlərin görülməsi və informasiya texnologiyalarının geniş təbiiqi nəzərdə tutulur. Bununla yanaşı, tibb müəssisələrinin icbari tibbi sığorta sistemində keçidini təmin etmək məqsədilə tibb işçilərinin biliklərinin artırılması və bacarıqlarının təkmilləşdirilməsi üçün bir sıra tədbirlərin keçirilməsi planlaşdırılıb.

Eyni zamanda, dövlət tibb müəssisələrində göstərilən tibbi xidmətlərin keyfiyyətini beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması məqsədilə Agentlik Səhiyyə Nazirliyi ilə birgə tibb müəssisələri üçün keyfiyyət standartları üzərində işə başlayıb. 2020-ci il ərzində 20 standartın təbiiqi nəzərdə tutulub. Standartlara uyğun fəaliyyət göstərən tibb müəssisələri Agentlik tərəfindən keyfiyyət indeksinə uyğun əlavə maliyyələşmə imkanı əldə edəcək. Sonrakı illərdə isə keyfiyyət standartlarının sayının 200-ə çatdırılması nəzərdə tutulub.

Əhalinin icbari tibbi sığorta çərçivəsində yararlanıla biləcəyi xidmətlərin toplusunu ehtiva edən xidmətlər zərfinin hazırlanması, habelə tibbi xidmətlərin tariflərinin müəyyənləşdirilməsi üzərində işlər aparılır. Həmçinin qarşıya qoyulan mühüm vəzifələrdən biri də səhiyyə işçilə

Prezident İlham Əliyevin sədrliyi ilə Nazirlər Kabinetinin ilin birinci rübünün yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclası keçirilib

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin yekun nitqi

–Bizim islahatlarımız davam edir. Bu gün məruzələrdə səslənən fikirlər deməyə əsas verir ki, islahatlar yaxşı nəticələr verir. Strateji Yol xəritələrinin icrası ilə bağlı məlumat verildi və iki il ərzində yol xəritələrinin icrası 52 faiz təşkil edir. Bu, deməyə əsas verir ki, bu önəmli proqram 2020-ci ilin sonuna qədər icra ediləcək və beləliklə, biz bütün sahələrdə irəliləyişə nail olacağıq. Çünki artıq məruzə edilən məsələlər göstərir ki, hər bir sahə üzrə çox ciddi addımlar atılır. Bütçə gəlirlərimiz artır, makroiqtisadi vəziyyət sabitdir, islahatlar öz nəticəsini verir, biznes mühiti yaxşılaşır. Yəni, biz bütün sahələrdə islahatların uğurlu nəticələrini görürük. Kənd təsərrüfatı sahəsində aparılan islahatlar öz nəticəsini verir, icbari tibbi sığorta ilə bağlı görülən işlər gözəl nəticə verir. İki ildir ki, bu proqram icra edilir və pilot layihələr insanları razı salır, vətəndaşlar razıdır, həkimlərin əməkhaqqı qalxır. Yeni, bu, ciddi addımlardır və göstərir ki, biz hər bir sahədə yeni addımlar atmalıyıq, dünyanın ən müvəqqəti təcrübəsini Azərbaycana gətirməliyik, tətbiq etməliyik və nəticə etibarilə daha da uğurlu inkişaf modeli ortaya qoymalıyıq.

Ümumiyyətlə, deyə bilərəm ki, biz hazırda iqtisadiyyatımızın yeni inkişaf strategiyası üzərində işləyirik, bu proses başlanmışdır. Bu prosesa qabaqcıl beynəlxalq mütəxəssislər, alimlər cəlb ediləcək ki, yeni inkişaf strategiyamız uğurlu olsun və gözəl nəticələrə gətirib çıxarsın. Bu günə qədər görülmüş işlər bunun üçün gözəl zəmin yaratdı. Biz əsas infrastruktur layihələrini icra etdik. Qeyd etdiyim kimi, növbəti beşillik proqram - Regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı çərçivəsində bu gün hələ də görə bilmədiyimiz bütün layihələri icra edəcəyik. Bu, möhkəm bir zəmindir. Biz bu zəmin üzərində yeni iqtisadi inkişaf modeli qurmalıyıq və qururuq. Bizdə həm təcrübə, həm də iradə var. Deyə bilərəm ki, aparıcı beynəlxalq maliyyə qurumları bizim bu siyasətimizi dəstəkləyir. Mənim həm Dünya Bankı, Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı, Asiya İnkişaf Bankı, Avropa İnvestisiya Bankı və digər mötəbər maliyyə qurumlarının rəhbərləri ilə keçirdiyim çoxsaylı görüşlər göstərir ki, aparılan islahatlara bu qurumlar tərəfindən çox böyük dəstək var. Onlar da öz tərəfindən dəstəyini bundan sonra da göstərmək, bu işləri bizimlə birlikdə görmək istəyirlər. Biz də bunu istəyirik və onların təcrübəsi, o qurumlarda fəaliyyət göstərən mütəxəssislər, əlbəttə ki, bu işlərə cəlb olunacaqdır. Beləliklə, biz indiki yol xəritələrinin icrasını uğurla başa vurmalyıq və 2021-2025-ci illəri əhatə edən yeni proqramı işləyib təqdim etməliyik.

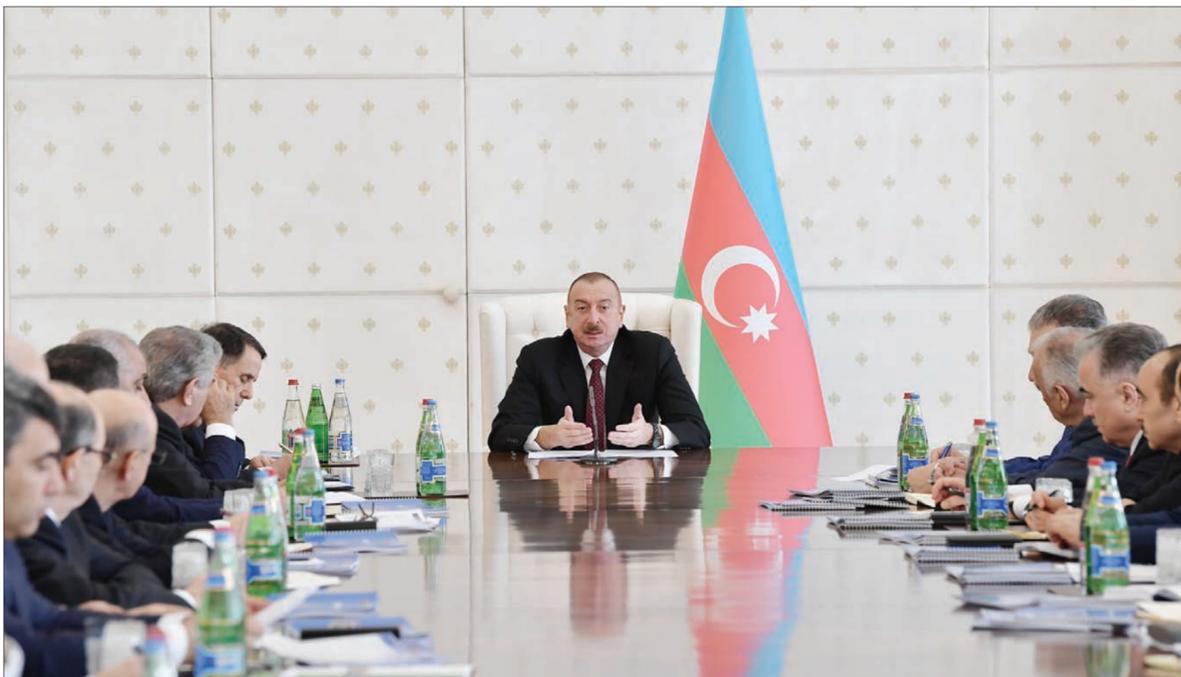
O ki qəldi, digər məsələlər, ilin sonuna qədər elektrik enerjisi ilə bağlı modernləşdirmə prosesi davam etdiriləcək. Mövcud stansiyaların potensialının gücləndirilməsi üçün işlər aparılır. Yenidənqurma, bərpa, modernləşmə işləri nəticəsində biz mövcud stansiyalarda ən azı 400-500 meqavat əlavə enerji gücü əldə edə bilirik. Artıq bütün hesablamalar var və əminəm ki, biz bu işdə uğur qazanacağıq. Beləliklə, hesab edirik ki, inkişaf modernləşmə nəticəsində bir böyük yeni stansiya qurulacaq. Əgər biz "Şimal-2" stansiyasının tikintisini də əlavə etsək, - o da təqribən 400-500 meqavat gücünə mükəmməl stansiya olacaq, - bizim enerji potensialımız daha da artacaq və ölkəmizin artan sənaye potensialı, artan əhali əlbəttə ki, gələcəkdə də etibarlı qaydada elektrik enerjisi ilə təmin ediləcəkdir.

Giriş sözündə qeyd etdiyim ki, qazlaşdırma Azərbaycanda ən yüksək səviyyədədir və bu il də qazlaşdırma ilə bağlı işlər aparılır. Bu imkanlardan maksimum istifadə etməliyik ki, bu gün hələ də qaz almayan qəsəbələrə, kəndlərə qaz xətləri çəkək. Şəhərlərdə bəzi yerlərdə qazın təzyiqli aşağıdır və bu məsələ ilə bağlı müvafiq göstərişlər verildi, işlər görülür ki, əhaliyə keyfiyyətli qaz verilsin. Eyni zamanda, "Azəriqaz" tərəfindən bəzi hallarda əsası olmayan işlərə də son qoyulmalıdır. Çünki mənə məlumdur verilir ki, "Azəriqaz" özü birtərəfli olaraq hansısa qaydalar tətbiq edir və bəzi hallarda insanlara problemlər yaradır. Buna son qoyulmalıdır və burada maksimum şəffaf, ədalət olmalıdır. Çünki yerlərdən belə siqnallar gəlir ki, həm sayğaclarla, həm qazın keyfiyyəti ilə bağlı problemlər var, bunlar tamamilə aradan qaldırılmalıdır. Bütün sahələrdə - elektrik enerjisi, içməli su, təbii qazın verilməsi ilə bağlı maksimum şəffaf və ədalət olmalıdır.

İçməli su layihələrinin icrası ilə bağlı deyə bilərəm ki, bu günə qədər 38 şəhərdə bu layihələr başa çatıb. Əvvəlki illərdə su ilə təmin edilməyən 38 şəhərə biz təmiz içməli su xətləri çəkdik ki, suyun keyfiyyəti Dünya Səhiyyə Təşkilatının standartlarına uyğundur. Bu ilin sonuna qədər əlavə 5 şəhərdə bu layihələr başa çatmalıdır və 12 şəhərdə işlər davam edir. Növbəti illərdə onlar da başa çatacaq.

Son illərdə meliorativ tədbirlərin həyata keçirilməsi geniş vüsət almışdır. Biz bir neçə il ərzində yüz minlərlə hektar yeni torpağa su xətləri çəkdik. Bu il biz ən azı əlavə 70 min hektara su xətləri çəkib, orada da meliorativ tədbirləri yaxşılaşdıracağıq. Minimum 1000 kilometr avtomobil yolu çəkilmişdir. Minimum ona görə deyirik ki, biz ilin əvvəlində bu hədəfi götürmüşdük. Ancaq yerlərdən gələn təkliflər və müraciətlər deməyə əsas verir ki, bu problem hələ də mövcuddur, baxmayaraq ki, 15 min kilometr avtomobil yolu çəkmişik. Ona görə də həm Bakı şəhərində, həm Bakı qəsəbələrində, - bildiyiniz kimi, indi bu işlər geniş vüsət alıb, - və bölgələrdə əlavə tədbirlər görülməlidir. Bu proses su xətlərinin çəkilişi ilə uzlaşmalıdır. İlk növbədə, kommunikaşiyalar, su xətləri çəkilməlidir, ondan sonra yollar. Yəni, biz bu işləri paralel şəkildə görürük.

Mən qeyd etdim ki, Azərbaycan bu gün xarici sərmayələrin qoyuluşu üçün öz imkanlarını təqdim edir və bu, hər bir ölkə üçün çox önəmli məsələdir. Şadam ki, qeyri-neft sektoruna investorlar tərəfindən böyük maraq var. Burada əsas məsələ bürokratik əngəllər aradan götürməkdir. Biz potensial investoru cəlb etməliyik, investoru axtarmalyıq, ona sübut etməliyik ki, Azərbaycana sərmayə qoysun. Ancaq bəzi hallarda hansısa yerli və ya xarici şirkət investisiya qoymaq istəyəndə onun qarşısında su-

ni, bürokratik və digər əngəllər var. Bu, tamamilə qəbul ediləməlidir, buna yol vermək olmaz. İnvestisiyaların cəlb edilməsi hər bir ölkənin iqtisadi inkişafı üçün əsas şərtlərdən biridir. Azərbaycanda dövlət investisiyaları qoyulur və qoyulmalıdır. Ancaq biz çalışmalıyıq ki, özəl sektor daha da böyük həvəslə investisiyalar qoysun. Biz buna nail oluruq və nail olacağıq. Dövlət hər zaman bu sahədə öz dəstəyini göstərəcək.

Bu il məcburi köçkünlər üçün yeni yaşayış binalarının tikintisi nəzərdə tutulur. Bildiyiniz kimi, son illərdə yüzdən çox köçkün şəhərciyi salınıb. Biz 10 ildən çoxdur ki, çadır şəhərciklərini ləğv etdik və məcburi köçkünlərə yaxşı şərait yaratdıq. Ancaq hələ də ağır vəziyyətdə yaşayan köçkünlər var və onların problemlərini həlli bizim üçün əsas məsələlərdən biridir. Keçən il 6 min köçkün ailəsi üçün yeni müasir evlər tikilib, mənzillər təqdim edildi. İlin əvvəlində təqribən 6 min köçkün ailəsi üçün mənzillərin tikintisi nəzərdə tutuldu, bu biz mənzillərin, evlərin sayını artıracacağıq. Artıq müvafiq göstərişlər verildi, əlavə vəsait ayrılıb və işlər başlanmışdır. Burada da ədalət əsas prinsip olmalıdır və bu gün bu prinsip təmin edilir.

Bu il şəhid ailələrinə dövlət tərəfindən ən azı 800 mənzil verəcək. Bütövlükdə, 6500-dən çox şəhid ailəsi dövlət tərəfindən mənzillə təmin olunub. Qarabağ müharibəsi əlillərinə bu il ən azı 600 minik avtomobil verəcəkdir. Bu günə qədər 6200 avtomobil verilib. Onu da bildirməliyəm ki, bu həcmdə bu təcrübə ancaq Azərbaycanda mövcuddur. Biz bu işləri ardıcıl şəkildə görürük və görməliyik. Ona görə bizim bu sahədəki siyasət bir daha onu göstərir ki, siyasətimizin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşı dayanır. Biz ağır, çətin vəziyyətdə yaşayan insanlara mütləq kömək etməliyik və edirik. Qeyd etdiyim rəqəmlər bunun əyani sübutudur.

İş yerlərinin yaradılması Azərbaycanda daimi proses olmalıdır. Son 15 il ərzində 2 milyon iş yeri yaradılmışdır. Ancaq, eyni zamanda, bu müddət ərzində əhali 1,7 milyon artmışdır. Bu, çox müsbət haldır. Bildiyiniz kimi, bu il 10 milyonuncu vətəndaş dünyaya gəlib. Artıq biz 10 milyonuq. Bu, tarixi nailiyyətdir. Əlbəttə ki, bu, ölkəmizə gücləndirir, potensialımızı artırır. Ancaq, eyni zamanda, artan əhali infrastruktur layihələrinin, iş yerlərinin yaradılması üçün əsas şərtlərdir. Çünki uşaq bacğaları, məktəblər tikilməlidir, infrastruktur layihələri icra edilməlidir. Sovet vaxtında yaradılmış infrastruktur ovaxtı əhaliyə hesablanmışdı. İndi Bakı şəhəri böyüyüb, əhali artıb, rayonlarda da əhali artıb. Ona görə bu məsələyə biz daim diqqət göstərməliyik. Məsələn, bir çox infrastruktur layihələri, o cümlədən içməli su layihələri artan əhaliyə nəzərə alınmaq şərti ilə 2030-cu ilə qədər hesablanıb.

Yenə də deyirik, iş yerlərinin yaradılması üçün sərmayə qoyuluşu əsas vəzifədir. Dövlət tərəfindən yaradılan iş yerləri, sadəcə olaraq, sosial xarakter alır. Biz bunu edirik və edəcəyik. Ancaq bu missiyanı özəl sektor sərmayə qoyuluşu hesabına öz üzərinə götürməlidir. Sərmayə qoyuluşu olmasa iş yerləri necə yaradıla bilər?! Dövlət daim iş yerlərini yarada bilməz. Biz, sadəcə olaraq, işsizliyin azaldılması üçün bu işləri görürük. Bildirməliyəm ki, bu il 40 min ödənişli ictimai iş yeri açılır. Mənə verilən məlumata görə, artıq 35 min insan bu il ödənişli ictimai işlərlə təmin edilib. Bu, yenə də deyirik, sosial təşəbbüsdür, sosial dəstəkdir. Ancaq özəl sektor, ilk növbədə, sərmayə qoymalıdır, iş yerləri yaratmalıdır və rəqəbətcə qabiliyyətli məhsul istehsal etməlidir.

İş yerlərinin yaradılması üçün, əlbəttə ki, vacib amillərdən, vasitələrdən biri özünüməşğulluq proqramıdır. Biz buna da başlamışıq. Bu proqram çox böyük rəğbət qazanıb. Biz hər il özünüməşğulluq proqramı çərçivəsində təqribən 7 minə yaxın insanı işə cəlb etmək fikrindəyik. Ancaq yerlərdən gələn sifarişlər qat-qat çoxdur. Bunu biz nəzərə almalıyıq və öz planımıza düzəlişlər etməliyik. Bu, əlbəttə ki, təkcə maliyyə vəsaiti tələb edən məsələ deyil, burada bir çox texniki məsələlər, vasitələrin alınması var, ondan sonra, nəzərdə mexanizmi tətbiq etməliyik. Bəzən müəyyən vasitələr vətəndaşlara verildəndən sonra bəzi vətəndaşlar o vasitələrdən səmərəli şəkildə istifadə edə bilmirlər və bu imkanı əldən verirlər. Ona görə burada, əlbəttə ki,

dövlət tərəfindən həm tövsiyə verilməlidir, - mən bilərəm ki, treninqlər də keçirilir, - eyni zamanda, nəzərdə kifayət qədər güclü olmalıdır. Azərbaycanda özünüməşğulluq proqramının həm məşğulluq, həm iqtisadi inkişaf, həm də istehsal baxımından çox böyük gələcəyi var. Onu da bildirməliyəm ki, aparıcı beynəlxalq maliyyə qurumlarının, misal üçün, Dünya Bankının, digər bankların rəhbərləri ilə görüşlər əsnasında bu məsələni də mən qaldırmışdım və onlarda da buna böyük maraq var. Biz onları cəlb etməliyik. Bizim indiki maliyyə imkanlarımız var. Ancaq təcrübə baxımından, onlarda olan təcrübə bizdə yoxdur. Çünki biz bu işə təzə başlamışıq, onlar isə dünyanın müxtəlif yerlərində bu proqramı təşviq edirlər. Ona görə özünüməşğulluq proqramına daim diqqət göstərməliyik. Mən bu mövzu ilə bağlı dəfələrlə öz fikirlərimi bildirmişəm. Məhz ona görə ki, bu, çox vacib məsələdir.

Qeyd etdiyim kimi, bu il maaslar, pensiyalar artırıldı və bu proses davam etdiriləcək. Mən bildirmişəm, biz bu məsələni daim diqqətdə saxlayırıq. Qeyd etdim ki, son 15 il ərzində maaslar və pensiyalar dəfələrlə artıb. Ancaq bu, bizi tam qane edə bilməz. Ona görə, bundan sonra da minimum əməkhaqqı, minimum pensiya və digər sosial müavinətlərin artırılması nəzərdə tutulur. İmkan daxilində biz bunu edəcəyik. Bu sahədə öz siyasətimizi ardıcıl şəkildə aparacağıq.

Sosial infrastrukturla bağlı, - bu da daim diqqət mərkəzində olan məsələdir, - bildirməliyəm ki, bu il 100-ə yaxın məktəb tikiləcək və ya əsaslı təmir ediləcək, o cümlədən modul tipli məktəblər. Bunun da çox böyük faydası var, xüsusilə ucaq kəndlərdə. Bu məktəblər həm tez bir zamanda ərsəyə gəlir, həm də keyfiyyət baxımından çox yüksək standartlara cavab verir. Beləliklə, hesab edirəm ki, biz qəzalı məktəblər problemini bu il, uzaqbaşı gələnlə həll edəcəyik. Yəni, Azərbaycanda bir dəfə də olsun qəzalı məktəb olmamalıdır. Bu istiqamətdə böyük işlər görülüb və görülməkdir.

Bu il 10-ə yaxın yeni mərkəzi rayon xəstəxanası fəaliyyətə başlayacaq. Beləliklə, Azərbaycanda bir dəfə də şəhər, rayon olmayacaq ki, orada ən müasir standartlara cavab verən tibb mərkəzi olmasın. Üç olimpiya idman mərkəzinin istifadəyə verilməsi nəzərdə tutuldu, onlardan biri artıq açıldı. Altı milyon insan dövlət hesabına tibbi müayinədən keçəcəkdir. Bu da bizim təşəbbüsümüzdür, çox ciddi sosial addımdır və vətəndaşlar bundan faydalanırlar. Hər bir vətəndaş il ərzində öz sağlamlığına fikir verməlidir və müayinədən keçməlidir. Dövlət bu şəraiti yaradıb. İlk növbədə, hər bir yerdə müasir avadanlıqlar var. Eyni zamanda, dövlət hesabına bu məsələ öz həllini tapır.

İcbari tibbi sığortanın tətbiqi ilə bağlı artıq qeyd etdim ki, 3 pilot layihənin təcrübəsi çox müsbətdir. Artıq məruzədə də səsləndi ki, biz indi genişmiqyaslı proqramın icra edilməsinə hazırıq. Bu da çox ciddi sosial addım olacaqdır.

Bakı şəhərində neqaliyyət-təsərrüfat problemlərinin həlli üçün əlavə tədbirlər nəzərdə tutulur, şəhər neqaliyyəti təkmilləşir. Bu il 300 ən müasir avtomobil Bakıya gətirilməsi nəzərdə tutulur. Beləliklə, bu, şəhər neqaliyyətinə böyük töhfə olacaqdır. Şəhər yeni metro vaqonları gətiriləcəkdir. Yüzlərlə yeni lift quraşdırılacaq. Bu məqsədlər üçün dövlət büdcəsində vəsait nəzərdə tutulur. Şəhəratrafi dəmir yolunun çəkilişi prosesi davam etdirilir. Bu da şəhər neqaliyyətinin işini böyük dərəcədə yaxşılaşdıracaqdır.

Bu il Ağsu, İsmayilli, Şamaxı rayonlarında baş verməmiş zəlzələnin fəsadlarını aradan qaldırılması üçün fəal işlər gedir. Müntəzəm olaraq mənə məruzə edilir. Minslərlə yeni ev tikilib əsaslı təmir ediləcək. Dövlət vəsaiti ayrıldı. Yenə də demək istəyirəm ki, biz bu məsələyə çox operativ şəkildə yanaşdıq. Vətəndaşların problemlərini nəzərə alaraq çalışmalıyıq ki, bu işlər tez bir zamanda başa çatsın. Halbuki bu, ağır işdir, ilk növbədə, təhlil aparılmalıdır, komissiya işləməlidir, dəymiş ziyanın həcmi müəyyən edilməlidir və tikinti işləri aparılmalıdır. Əlbəttə ki, bu, zaman tələb edən bir məsələdir. Həm dövlət qurumları, həm də özəl sektor bu işlərə qoşulub. İşlər indiki geniş vüsət alıb. Həm vətəndaşların ehtiva təmin olunur, yeni evlər tikilir, həm də çoxmərtəbəli binaların tikintisi başlanmışdır. Çə-

lişməliyik ki, bu məsələ də qısa müddət ərzində öz həllini tapsın. Mən bu məsələ ilə bağlı öz fikirlərimi bildirmişdim. Bir daha demək istəyirəm ki, inkişaf etmiş ölkələrdə bu işləri sığorta şirkətləri görür. Vətəndaşın evi sığortalıdır, sığorta pulunu alır, gedir özü üçün ev tikir. Nəzərə alsaq ki, bizdə belə deyil, dövlət bu məsələni öz üzərinə götürür. Bir daha demək istəyirəm ki, ən gözəl nümunə göstərən ölkələrdən biri Azərbaycandır, həm keyfiyyət, həm müddət, həm operativlik və həm də vətəndaşlara qağdı baxımından.

Ona görə Azərbaycan vətəndaşları əmin ola bilərlər ki, ən ağır məqamlarda dövlət onların yanındadır. Dövlət orqanları, mərkəzi və yerli icra orqanlarının nümayəndələri daim vətəndaşlara qağdı, diqqət göstərməlidirlər, daim vətəndaşların yanında olmalıdırlar. Müvafiq icra orqanlarının rəhbərlərinə və məsul şəxslərə göstəriş verildi ki, onlar daim vətəndaşların problemlərini həll etməliyik. İcra başlanılan qəsəbələrdə, kəndlərdə olmalıdır, vətəndaşların problemlərini həll etməlidirlər, onlara biganə qalmamalıdırlar, onlara şərait yaratmalıdırlar, onlara dəstək olmalıdırlar, kömək göstərməlidirlər. Bu sahədə çox ciddi islahatlar aparılır və aparılacaq.

Ümumiyyətlə, idarəetmə sahəsində islahatların aparılmasına böyük ehtiyac var. Mən bunu demişəm, bu gün də, əvvəlki çıxışlarda da. Hər bir sahədə inkişaf üçün böyük meydan var. Hər bir sahədə, əgər o sahəyə rəhbərlik edən insanlar öz işinə vicdanla yanaşarlarsa, mütləq nəticə də olacaq. Bu, ictimaiyyət tərəfindən də mütləq yüksək qiymətləndiriləcək. Ona görə bir daha demək istəyirəm ki, yerli və mərkəzi icra orqanlarının nümayəndələri daim vətəndaşların problemlərini həll etməliyik.

Biz regional inkişaf proqramını böyük dərəcədə yerlərdən gələn məktublara, sifarişlər əsasında formalaşdırmışıq. Hansı problemlər insanların narahat edir, biz o problemləri də dövlət proqramına salmışıq və onları həll edirik. Amma bəzi hallarda bu layihələrin icrası ilə bağlı da bir çox qüsurlar, bir çox çatışmazlıqlar olur. Bunlar aradan qaldırılmalıdır. Əlbəttə ki, ictimai nəzarət daha da güclü olmalıdır.

Ölkəmizdə makroiqtisadi vəziyyət sabitdir. Mən qeyd etdim, inflyasiya aşağı səviyyədədir - 2 faizdən bir qədər çoxdur. Manatın məzənnəsi sabitdir. Belə olan halda, əlbəttə ki, süni qiymət artımına yol vermək qətiyyətinə olmur. Bəzi hallarda bəzi məhsulların qiymətlərində artım olur. Bunun heç bir əsası yoxdur. Bəzi hallarda mövsümi xarakter daşıyır. Amma bəzi hallarda qiymətlər süni şəkildə artırılır. İndi ölkə iqtisadiyyatında canlanma var. İnsanların ailəli qabiliyyəti artır. Biz bunu indiki statistik göstəricilərdən görürük. İndi istehlak bazarında nəzarət edən qurumlar bunu görür. Maaslar, müavinətlər artır, problemlər kreditlərlə bağlı ödənişlər başlamışdır. Ancaq biz imkan verə bilmərik ki, bundan hansısa nəticə adamlar, möhtəkirin istifadə etsinlər, qiymətləri süni şəkildə qaldırınsınlar, yaxud da ki, hansısa bir inhisarçılıqla məşğul olsunlar. Ona görə istehlak qiymətlərinə daim nəzarət olmalıdır. Süni qiymət artımına qətiyyətinə yol verilməməlidir. Müvafiq qurumlar bu işlərlə çox ciddi məşğul olmalıdırlar.

Sənaye istehsalı sahəsində iri sənaye müəssisələrinin yaradılması prosesi yaxşı nəticələr verir. Ancaq biz çalışmalıyıq ki, kiçik, orta sənaye müəssisələri daha da fəal olsun, həm yeniləri yaradılsın, həm də fəaliyyətdə olan sənaye obyektləri öz işini təkmilləşdirsinlər ki, rəqəbətcə qabiliyyətli məhsul istehsal olunsun. Bu, həm iş yerlərində, həm yerli istehsalı, idxaldan asılılığın aradan qaldırılmasıdır. Sənaye parklarının bu sahədə böyük əhəmiyyəti var. Bizdə sənaye parklarında, sənaye zonalarında 60-ə yaxın rezident var. Bu parklara, zonalara artıq 3,3 milyard dollar sərmayə qoyulub. Əgər biz sənaye parklarını yaratmasaydıq, bu vəsait də qoyulmazdı. Orada güzəştli şərtlər tətbiq olunur, investitorlar vəsait qoyur, iş yerləri yaradır və nəticə etibarilə ölkəmiz inkişaf edir.

İnşaat sektorunun inkişafına biz daha böyük diqqət göstərməliyik. İnşaat sektorunda hazırda canlanma var. İnşaat sektorunda minlərlə, on minlərlə insan işləyir. Hazırda Bakı şəhərində 400-ə yaxın çoxmərtəbəli bina tikilir. Bu, onu göstərir ki, sek-

torda çox böyük canlanma, irəliləyiş var, tikinti materiallarının istehsalı artır. Yeni, inşaat sektoru iqtisadiyyat üçün çox böyük əhəmiyyət daşıyan sahədir. Burada, əlbəttə ki, dövlət tərəfindən sahibkarlara tam dəstək verilməlidir, bütün bürokratik əngəllər aradan qaldırılmalıdır. Əlbəttə ki, sahibkarlar da dövlət nəzarəti altında bütün memarlıq və şəhərsalma qaydalarına əməl etməlidirlər.

Mənzil İnşaatı Dövlət Agentliyinin xətti ilə birinci sosial evlər layihəsi uğurla başa çatıb. Yasamal yaşayış kompleksi istifadəyə verilib. Mən bu kompleksin açılışında olmuşam. İndi isə ikinci layihə icra edilir - Hövsən qəsəbəsində. Orada indiki 3 minə yaxın mənzil inşa edilir. Bu qurum - MİDA mənim təşəbbüsümlə yaradıldı və məhz sosial məna daşıyan bir layihədir. Sosial evlərin tikintisi minlərlə ailənin mənzillə təmin edilməsi üçün şərait yaradır. Bu, minlərlə iş yeri yaradır və eyni zamanda, inşaat sektoruna böyük təkan verir. Yəni, təkcə bir yaşayış kompleksində 3 minə yaxın mənzilin tikintisi görünən qədər insanı bu işlərə cəlb edir, nə qədər sahibkar işlə təmin edir.

Kənd təsərrüfatı ilə bağlı aparılan islahatlar haqqında məruzə etdim. Bu sahə də daim diqqət mərkəzindədir. Bildiyiniz kimi, dövlət bu sahəyə çox böyük dəstək, yardım göstərir. Güzəştli şərtlərlə güzəblər, yanacaq, subsidiyalar, texnika verilir. Mən deyə bilərəm ki, Azərbaycan bu sahədə dünya miqyasında fermerlərə dəstək baxımından ən qabaqcıl ölkələrdən biridir. Həm də onlardan vergilərdə tutulmur, torpaq vergisi istisna olmaq şərti ilə. Yeni, bu sahəyə maksimum dəstək verilir. Bu sahədə aparılan islahatlar, əminəm ki, daha da böyük nəticələrə gətirib çıxaracaq. Hesab edirəm ki, idiki 3,6 faiz artım bizim potensialımızı tam əks etdirmir. Çünki bu qədər işlər görülür - həm meliorativ tədbirlər, həm dövlət tərəfindən dəstək. Fındıqçılıq, üzümçülük, pambıqçılıq, taxılçılıq, meyvəçilik, tərəvəzçilik sahəsində görülən işlər indiki buradadır məruzədə də səsləndi. Yəni, bizim istehsalımız və ixracımız böyük dərəcədə artır. Mən hesab edirəm ki, görülmüş işləri və islahatları nəzərə alsaq kənd təsərrüfatında artım daha da yüksək ola bilər.

Azərbaycanda kənd təsərrüfatı texnologiyası sahəyə çevrilmişdir və burada yeni mexanizmlər, o cümlədən aqrar sığorta mexanizmi tətbiq edilmişdir. Bununla paralel olaraq, biz kəndlərdə investisiya layihələrinin icrası ilə bağlı düşünməliyik. Mən tapşırıq verim ki, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, İqtisadiyyat Nazirliyi, Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi birgə işləsinlər. Bəlkə işçi qrupu da yaradıla bilər ki, kəndlərdə investisiya layihələrinin icrası ilə bağlı təkliflər hazırlansın. Hər bir kənd üzrə belə proqram ola bilər. Biz investisiyaları daha çox şəhərlərə cəlb edirik. Ancaq kəndlərin yeni inkişaf konsepsiyası hazırlanmalıdır.

Əlbəttə ki, mən bütün bu işlərdə sahibkarların rolunu qeyd etməmişdim. Son vaxtlar Azərbaycanda güclü sahibkarlar sinfi formalaşmışdır. Mən sahibkarları daim dəstəkləyirəm, sahibkarlara çoxsaylı görüşlərdə onlara öz dəstəyimi ifadə edirəm, dövlət onları dəstəkləyir, həm güzəştli kreditlərə, həm tövsiyələrə və yaradılmış şəraitə. Əgər infrastruktur layihələri olmasa idi, sahibkar investisiya qoya bilməzdi. Əgər işçi, qaz, yul yoxdursa, hansı sahibkar harasa vəsait qoya bilər. Biz bunu yaratdıq, üstünlük kreditlər də verdik. Bu günə qədər sahibkarlara 2 milyard manatdan çox güzəştli şərtlərlə kreditlər vermişdik. Təkcə bu il 170 milyon manat həcmində kredit verəcəkdir, əvvəllər verilməmiş və qatırlan kreditlər hesabına. Ona görə sahibkarları bundan sonra da fəal olmalıdırlar və yeni müəssisələr, iş yerləri yaradılmalıdır. Mən onlara tövsiyə etmişdim ki, mövcud müəssisələrdə əlavə iş yerləri yaratsınlar. Çünki dövlət 40 min ödənişli ictimai iş yeri yaradır. Mənə verilən məlumata görə, sahibkarlar bu il təqribən 80 min ödənişli ictimai iş yeri yaradacaqlar. Bu, onlar üçün böyük bir uğur olmaqdır, ancaq vətəndaşların məşğulluq problemini həll edəcək. Baxın, dövlət və özəl sektor ancaq bir il ərzində 50 minə yaxın ictimai iş yeri yaradacaq. Əlbəttə, biz gözəylirik ki, yeni müəssisələr, iş yerləri sənaye sahələrində yaradılsın və burada iş yerləri kifayət qədər çox olsun.

Bu il bölgələrdə beş "ASAN xidmət" mərkəzinin yaradılması nəzərdə tutulur və beləliklə, onları sayı 20-yə çatacaq. Mənə verilən məlumata görə, Bakı şəhərində də yeni mərkəzlərin tikintisi ehtiyac var. Çünki "ASAN xidmət" in funksiyalarının həcmi və müraciətlərin sayı artır, bəzi yerlərdə növbələr yaranır. Biz "ASAN xidmət" i məhz ona görə yaratdıq ki, bu, asan olsun, bu xidmət rahat olsun, növbə olmasın, heç bir pozuntuluq olmasın, şəffaf olsun. Buna nail olmuşuq. "ASAN xidmət" in bəyənəmə əmsali 100 faizə yaxındır. Ancaq nəzərə alsaq ki, funksiya genişləndirən və müraciətlərin sayı artır, bəzi yerlərdə növbələr yaranır. Ona görə göstəriş vermişəm ki, - ilkin vəsait də ayrıldı, - Bakı şəhərində əlavə iki "ASAN xidmət" mərkəzi yaradılsın və beləliklə, onların sayı 22-yə çatacaq.

Görülən işlər deməyə əsas verir ki, biz düzgün yoldaydıq. Buna heç bir şübhəmiz yoxdur. İqtisadi, sosial sahələrdə və bütün başqa sahələrdə islahatlar bundan sonra da aparılacaq. Bildiyiniz kimi, bu yaxınlarda məhkəmə-hüquq sahəsində islahatlarla bağlı müvafiq Fərman imzalanmışdır. Hesab edirəm ki, onun icrası bu sahədə də ciddi dönüşə səbəb olacaq. Yeni, biz gərək hər bir sahədə irəliləyirik. Yeniliklər, müsbət təcrübə, dünyada mövcud olan ən müvəqqəti yanaşma Azərbaycanda tətbiq edilmişdir. Nəzərə almalıyıq ki, bizim neft-qaz sektorumuz da iqtisadiyyata böyük dəstəkdir. Nəzərə almalıyıq ki, biz indiki neqaliyyət mərkəzlərindən birinə çevrilirik. Bu yaxınlarda Çində keçirilmiş "Bir kəmə, bir yol" Forumunda Azərbaycanın iştirakı bir daha onu göstərir ki, ölkəmiz bu önəmli layihənin tərkib hissəsidir. Bizim gəlirlərimiz artacaq, maliyyə və iqtisadi imkanlarımız daha da böyüyəcək.

Biz əldə edilmiş nailiyyətlərə kifayətlənməliyik, daim irəliləyib baxmalıyıq. Əminəm ki, biz bu il də uğurla başa vuracağıq, 2019-cu il də ölkəmiz üçün, xalqımız üçün uğurlu olacaq. Sağ olun.

Prezident İlham Əliyev ABŞ Dövlət katibinin Avropa və Avrasiya məsələləri üzrə köməkçisinin müavini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 30-da ABŞ Dövlət katibinin Avropa və Avrasiya məsələləri üzrə köməkçisinin müavini Corc Kenti qəbul edib. AZƏRTAC xəbər verir ki, Prezident İlham Əliyev ölkələrimiz arasında əməkdaşlığın inkişafından məmnunluğunu ifadə etdi, əlaqələrimizin siyasi, iqtisadi, ticarət, enerji, təhlükəsizlik və digər sahələrdə genişləndirilməsinə diqqətini vurdu. Azərbaycanın ABŞ ilə iktisadi əlaqələri tərəfdaşlıq müstəvisində davam etdirmək niyyətində olduğunu deyən dövlətimizin başçısı son dövrlər ərzində ölkələrimiz arasında qarşılıqlı təmasların və tədbirlərin əhəmiyyətini vurdu və bu müsbət dinamikanı davam etdiriləcəyinə ümidvar olduğunu bildirdi.

Keçən ilin oktyabrında Azərbaycanın səfəri xatırlayan ABŞ Dövlət katibinin Avropa və Avrasiya məsələləri üzrə köməkçisinin müavini Corc Kent iktisadi əlaqələrimizdə olan bu müsbət dinamikanı davam etdirmək məqsədilə ölkəmizə sə-

fər etdiyini dedi, ABŞ Prezidentinin milli təhlükəsizlik məsələləri üzrə müşaviri Con Boltonun ölkəmizə səfəri və onun ardınca aparılan danışıqların əhəmiyyətini vurdu. Görüşdə dövlətimizin başçısı ABŞ Prezidenti Donald Trampın "Cənub Qaz Dəhlizi"

layihəsinə göstərdiyi dəstəyi yüksək dəyərləndirdi.

ABŞ Dövlət katibinin Avropa və Avrasiya məsələləri üzrə köməkçisinin müavini Corc Kent, öz növbəsində, Azərbaycanın Əfqanıstanda Qətiyyətli Dəstək Missiyası çərçivəsində NATO-ya üzv və tərəfdaş dövlətlər, o

cümlədən ABŞ üçün təmin edilən tranzit-logistika dəstəyinə görə minnətdarlığını ifadə etdi. Söhbət zamanı ölkəmizin demokratik inkişafı, məhkəmə-hüquq sistemi və sosial-iqtisadi sahədə aparılan islahatlara dair fikir mübadiləsi aparıldı.

AZƏRTAC

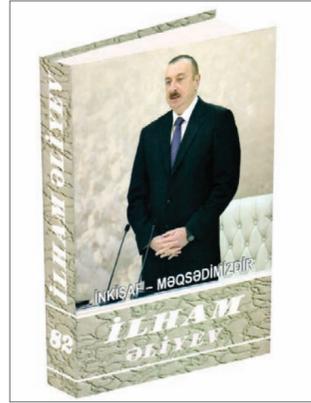
"İlham Əliyev. İnkişaf - məqsədimizdir" çoxcildliyinin 82-ci kitabı çapdan çıxıb

Bütün işlərimizin, siyasətimizin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşı dayanır. Azərbaycan vətəndaşı yaxşı yaşamaq və yaxşı yaşamaq üçün imkan olmalıdır. Ona görə də sosial məsələlərin həlli, xüsusilə təhsillə, səhiyyə ilə bağlı məsələlər həmişə bizim üçün prioritet olubdur. Son illərdə 3000-dən çox məktəb, 600-dən çox tibb mərkəzi yaradılıb və onlar bu gün insanlara xidmət göstərir. Eyni zamanda, bölgələrdə yaradılmış şərait böyük şəhərlərə miqrasiyanın da qarşısını alır. Biz artıq bunu da görürük ki, əvvəlki illərdə Bakıya bütün bölgələrdən müşahidə olunan miqrasiya indi azalıb, eyni zamanda, əks proses də başlayıb. İndi insanlar şəhərlərdən kəndlərə qayıdır. Çünki kənd təsərrüfatının inkişafı üçün çox gözəl imkanlar yaradılıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, "İlham Əliyev. İnkişaf - məqsədimizdir" çoxcildliyinin yeni çapdan çıxmış 82-ci kitabında yer alan bu fikirləri dövlətimizin başçısı Lənkəranda keçirilən respublika müşavirəsində söylədiyi nitqində səsləndirib.

Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının rəhbəri, akademik Ramiz Mehdiyev buraxılışına məsul olduğu çoxcildliyin növbəti kitabındakı materiallar 2017-ci ilin avqust ayında oktyabrda eyni adla nəşr edilmişdir.

Çoxcildliyin 82-ci kitabında dövlətimizin başçısının BMT Baş Assambleyasının 72-ci sessiyasında iştirak etmək üçün ABŞ-a səfəri çərçivəsində keçirdiyi yüksək səviyyəli görüşlərə dair materiallar, sessiyanın açılı-

şında çıxışının mətni, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının elm və texnologiya üzrə birinci Sammitində iştirak etmək üçün Qazaxıstan Respublikasına işgüzar səfəri barədə informasiyalar yer alıb. Azərbaycan Prezidenti bütün görüş və danışıqlarda diqqətli Ermənistanın işğalçılıq siyasətinə yönəldib, dünya ictimaiyyətini Dağlıq Qarabağ münəqişinin beynəlxalq hüququn norma və prinsipləri çərçivəsində həllinə dəstək verməyə çağırıb.

Kitaba Prezident İlham Əliyevin Gürcüstan, Türkiyə, Koreya Respublikası, Rusiya, Fransa, Vyetnam və digər ölkələrin, ATƏT-

in, NATO-nun, habelə Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankının, Beynəlxalq Valyuta Fondunun, Bakıda keçirilən beynəlxalq tədbirlərdə iştirak etmək üçün ölkəmizə səfər etmiş yüksək vəzifəli şəxslərini, nümayəndə heyətlərini qəbul etməsinə dair materiallar da daxil edilib.

Oxucular bu nəşrdə dövlətimizin başçısının "Azərbaycan iqtisadiyyatının strateji yol xəritəsi: hesabatlılıq və səffatlıq problemləri" mövzusunda beynəlxalq elmi-praktik konfrans iştirakçısına məktubu, "Azəri", "Cıraq" və "Günəşli" neft yataqları üzrə yeni sazişin imzalanması mərasimində, Milli Olimpiya Komitəsinin 25 illik yubileyinə həsr olunmuş tədbirdə söylədiyi nitqlərin mətnləri, habelə müxtəlif dövlətlərin başçılarna məktubları ilə tanış ola bilərlər.

Bu cildə, həmçinin Prezident İlham Əliyevin Cəlləbad, Lənkəran, Neftçala, Salıyan, Qobustan, Şamaxı rayonlarına səfərləri zamanı rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə görüşlərinə dair informasiyalar, bölgələrdə iqtisadiyyat, nəqliyyat, sosial infrastruktur layihələrinin və məişət obyektlərinin açılışlarında etdiyi çıxışların mətnləri, Bakıda orta məktəblərdə əsaslı təmirdən sonra yaradılan şəraitə tanışlığı barədə materiallar toplanıb.

Kitabda "Qeydlər", "Şəxsi adlar", "Coğrafi adlar" göstərilir. "Azərbaycan" tərəfindən buraxılan 82-ci kitabın hazırlanmasında Azərbaycan Dövlət İnformasiya Agentliyinin (AZƏRTAC) materiallarından istifadə olunub.

AZƏRTAC

Müdafiə naziri "İDEF 2019" sərgisinin açılış mərasimində iştirak edib

Aprelin 30-da İstanbulda "İDEF-2019" sərgisinin açılış mərasimində iştirak edib. Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, Türkiyə Respublikasında səfərdə olan Azərbaycan Respublikasının müdafiə naziri, general-polkovnik Zakir Həsənov Beynəlxalq Müdafiə Sərgisinin təntənəli açılış mərasimində iştirak edib.

Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin məhsulları Türkiyədə keçirilən "İDEF-2019" sərgisində nümayiş etdirilir

Aprelin 30-da İstanbulda Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın iştirakı ilə "İDEF-2019" XIV beynəlxalq müdafiə sənayesi sərgisi açılıb. AZƏRTAC xəbər verir ki, 70 ölkədən 1061 şirkət və 500-dən çox rəsmi nümayəndə he-

yətinin qatıldığı sərginin açılışında Azərbaycanın müdafiə sənayesi nazirinin müavini Yehya Musayev də iştirak edib.

"İDEF-2019" sərgisində milli pavilyonla təmsil olunan Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin nümayiş etdirdiyi məmulatlar - snayper tüfəngləri, avtomatlar,

hücum pulemyotları, qumbaraatanlar, minaatanlar, pirotexniki vasitələr, optik sistemlər, döyüş maşınları, pilotsuz uçuş aparatları, müxtəlif çaplı döyüş sursatları və digər hərbi təyinatlı məhsulların təqdimatı birinci gündən ziyarətçilər tərəfindən böyük maraqla qarşılanıb. Tədbirə qatılan Azərbaycanın müdafiə naziri, general-polkovnik Zakir Həsənov və digər güc qurumlarının nümayəndələri MSN-in stendində nümayiş etdirilən məmulatlarla tanış olublar.

Sərgi çərçivəsində nazir müavini Yehya Musayevin dost və müttəfiq ölkələrin rəsmi nümayəndə heyətləri, habelə bu sektordə fəaliyyət göstərən aparıcı firmaların nümayəndələri ilə görüşləri təşkil olunacaq.

"İDEF-2019" sərgisi işini mayın 3-dək davam etdirəcək. AZƏRTAC

Azərbaycan-ABŞ əlaqələri müzakirə olunub

Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri Elmar Məmmədov ABŞ Dövlət katibinin Avropa və Avrasiya məsələləri üzrə köməkçisinin müavini Corc Kent ilə görüşüb. Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, Corc Kent Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən qəbul edildiyini və faydalı fikir mübadiləsinin aparıldığını məmnunluqla qeyd edib.

Tərəflər iki ölkə arasında müxtəlif istiqamətlər, o cümlədən siyasi, iqtisadi, nəqliyyat, enerji və digər sahələrdə əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparıb. Azərbaycan-ABŞ iqtisadi əməkdaşlıq Komissiyasının növbəti iclasının Bakıda keçirilməsi məsələsi müzakirə edilib. Nazir Elmar Məmmədov Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli üzrə aparılan danışıqların cari vəziyyəti və xarici işlər nazirinin Moskvada baş tutmuş görüşü haqqında qarşı tərəfə məlumat verib. Münaqişənin tezliklə həllinin və Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərinin azad edilmə-

sinin və məcburi köçkünlərin öz evlərinə və mülklərinə geri qaytarılmasının bəlgədə davamlı sülh və inkişafın təmin olunmasına baxımından əhəmiyyəti vurğulanıb.

Görüşdə, həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran regional məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

AZƏRTAC

MSN-in nümayəndə heyəti "İDEF-2019" sərgisi çərçivəsində bir sıra görüşlər keçirib

Aprelin 30-da İstanbulda işə başlanan "İDEF-2019" XIV beynəlxalq müdafiə sənayesi sərgisində iştirak edən Azərbaycan Respublikasının müdafiə sənayesi nazirinin müavini Yehya Musayev sərgiyə qatılan və Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin (MSN) stendini ziyarət edən Ukraynanın "Ukroboronprom" şirkətinin baş direktoru Pavlo Bukin ilə görüşüb. MSN-dən AZƏRTAC-a bildirilib ki, görüş-

də əməkdaşlığın perspektivlərinə dair müzakirələr aparılıb.

Azərbaycan stendini ziyarət edən Cibutin müdafiə naziri Əli Həsən Bahdon ilə görüşdə qarşılıqlı maraq doğuran məsələlər müzakirə olunub.

Əli Həsən Bahdon MSN tərəfindən nümayiş etdirilən məmulatları böyük maraqla izləyib.

AZƏRTAC

Hərbi Prokurorluqda ulu öndər Heydər Əliyevin Silahlı Qüvvələrimizin yaradılmasında xidmətlərinə dair konfrans keçirilib

Müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin memarı və qurucusu, xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 96-cı ildönümünə münasibətlə aprelin 30-da Hərbi Prokurorluqda "Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin yaradılmasında Heydər Əliyevin xüsusi xidmətləri və Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin bu günü" mövzusunda elmi-praktiki konfrans keçirilib.

Hərbi Prokurorluqdan AZƏRTAC-a bildirilib ki, tədbirdə iştirak edən respublika hərbi prokuroru Xanlar Vəliyev, Milli Məclisin deputatları Musa Quliyev, İlham Məmmədov, Respublika Veteranlar Təşkilatının sədr müavini Cəllil Xəlilov, üzvü Bəhrəm Zahidov, Azərbaycan Vətən Müharibəsi Veteranları İctimai Birliyinin sədri Füzuli Rzaquliyev, sədr müavini Vahid Abudurəhmanov və Hərbi Prokurorluğun rəhbər vəzifəli işçiləri əvvəlcə Hərbi Prokurorluğun inzibati binasındakı Heydər Əliyev çarşısında Ulu Öndərin abidəsi önünə gül dəstələri düzərək, böyük şəxsiyyətin əziz və unudulmaz xatirəsinə dərin ehtiramlarını bildiriblər.

Sonra Ümummilli Liderin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib. Konfransa açan hərbi prokuror Xanlar Vəliyev ümummilli lider Heydər Əliyevin çoxşaxəli, şəərəfli, mənalı ömrü yolundan, zəngin dövlətçilik təcrübəsindən, xalqımız və dövlətimiz qarşısındakı misilsiz xidmətlərindən, o cümlədən Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin formalaşdırılması istiqamətində görüldüyü nəhəng işlərdən söz açıb. Xanlar Vəliyev Ulu Öndərin müəyyən etdiyi, Azərbaycanın parlaq gələcəyinə hesablanmış siyasi kursu uğurla davam etdirən Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizdə bütün sahələrdə, o cümlədən ordu quruculuğunda əldə olunmuş mühüm nailiyyətləri diqqətə çatdırıb.

Bildirilib ki, bir qərindən də çox zaman kəsiyində ölkəmizə rəhbərlik etmiş ümummilli lider Heydər Əliyev təkəcə həmin dövrdə deyil, bütün həyatı boyu Azərbaycanın və onun xalqının rifahını düşünürək, bu ali əməli uğrunda yorulmaz fəaliyyət göstərərək, ömrünü bu yolda fəda etdiyi üçün ümumxalq sevgisi və əbədiyaşarlıq qazanıb. Məhz ulu öndər Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə tarixin ən sət və çətin sınaqlarından uzağa çıxan xalqımız, öz etdiyi milli dövlətçilik ənənələrini vahid sistem halına salaraq özünü təsdiq edib, müstəqil dövlətdə suveren yaşamağı və özünü idarə etmək haqqını qorumağı bacarıb.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin zəngin və çoxşaxəli fəaliyyətinin prioritet istiqamətlərindən birinin də Azərbaycanın təhlükəsiz gələcəyinə təminat, müstəqilliyinə zəmanət verən ordu quruculuğunun təşkil edildiyini vurğulayan Xanlar Vəliyev bildirib ki, 1969-cu il iyulun 14-də Azərbaycanda siyasi hakimiyyətə gələn Ulu Öndər ölkəmizdə SSRİ müdafiə sənayesinin 11 böyük zavodunun tikilməsini, həmin müəssisələrdə o dövrdən ən müasir texnologiyalar tətbiq olunmaqla keyfiyyətli hərbi sənaye məhsullarının istehsalını, milli hərbi kadrların hazırlanmasını və bu sahədə digər zəruri tədbirlərin görülməsini təmin etməklə, hələ müstəqilliyin bərpasından illər əvvəl ilkin milli hərbi bazanın ən yüksək səviyyədə təşkilinə nail olub.

Qeyd edilib ki, müstəqilliyin ilk illərində ölkəmiz məruz qaldığı hərbi təəcüzlər, Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin ağır nəticələrinə, habelə ölkə daxilində siyasi çəkişmələrin mövcud olduğu, vətəndaş müharibəsinin reallığı çevrildiyi bir şəraitdə nicat axtaran xalqımızın yeganə ümidi olan ulu öndər Heydər Əliyev belə bir mürəkkəb vəziyyətdə - 1993-cü ildə xalqın ısrarlı çağırışı ilə respublika rəhbərliyinə qayıtdı. Əbədiyaşar lider dərin təfəkkürü, iti zəkası, polad kimi mətin iradəsi, müdrikliyi söykənən qeyri-adi cəsarəti və bənzərsiz qətiyyətli sayəsində millətimizi və dövlətimizi böyük bələdəldən xilas edərək Azərbaycanı keçmiş Sovet İttifaqından miras qalmış rejimdən çıxararaq güclü iqtisadiyyatı və Silahlı Qüvvələri olan demokratik, hüquqi və dünyəvi dövlətə çevirməsinə müvəffəq oldu.

Azərbaycan xalqının ən parlaq şəxsiyyətlərinin fəvqündə dayanılan ulu öndər Heydər Əliyevin mü-

əyyənləşdirdiyi inkişaf strategiyasını uğurla davam etdirən Prezident İlham Əliyevin müdrik siyasəti, mükəmməl rəhbərliyi, həmçinin gərgin əməyi və yorulmaz fəaliyyəti sayəsində respublikamızda reallaşdırılan islahatlar və əldə olunmuş böyük nailiyyətlərdən, ölkəmizin sürətlə və hərtərəfli inkişafından, dövlətimizin daha da qüdrətlənməsindən danışan Xanlar Vəliyev bildirib ki, Azərbaycan bu dövrdə misli görünməmiş uğurlar əldə edib, ölkənin müasirləşməsi istiqamətində mühüm layihələr icra olunub. Paytaxt Bakı ilə yanaşı, regionlar da sürətli inkişaf edib, insanların yaşayış və əmək şəraiti əsaslı şəkildə yaxşılaşdırılıb. Ölkədə insan hüquq və azadlıqlarının etibarlı müdafiəsi, dünya tarixi-mədəni irsinin inkişafına və toleranlığa xüsusi önəm verilməsi, beynəlxalq hüquq və dünyada mövcud olan siyasi dəyərlərə sadəqət Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzunu artırmaqla, dünya dövlətləri sırasında mövqeyini də gücləndirib. Ulu öndər Heydər Əliyevin mükəmməl ordu quruculuğu strategiyasının Ali Baş Komandan İlham Əliyev tərəfindən yeni müstəvidə uğurla davam etdirilməsi nəticəsində Silahlı Qüvvələrimizin maddi-texniki bazası möhkəmləndirilib, arsenalı ən müasir silah və digər hərbi texnika ilə zənginləşdirilib, şəxsi heyət dərin nəzəri biliklərə və peşakar vərdislərə malik hərbiçilərlə komplektləşdirilib. İstənilən döyüş tapşırığını ən yüksək səviyyədə yerinə yetirməyə qadir olan Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin formalaşdırılaraq vurğulayan hərbi prokuror 2003-cü ildən bu günədək hərbi xərclərimizin 15 dəfə artmasından, Prezidentin təşəbbüsü ilə 20-dən çox hərbi zavodun yaradılmasından, bu zavodlarda istehsal olunan 1200 adda hərbi təyinatlı məhsulların hesabına ordumuzun potensialının gücləndirilməsindən, eyni zamanda, hərbi məhsullarımızın digər ölkələrə ixrac olunmasından, bununla yanaşı, xarici ölkələrdən ən müasir hərbi texnika və silahlar alınaraq Silahlı Qüvvələrimizin maddi-texniki bazasının daha da gücləndirilməsindən geniş söz açıb. Diqqətə çatdırılıb ki, 2016-cı ilin Aprel döyüşləri və 2018-ci ilin mayında Günnüt zəfəri, ehtəcazda yüksək səviyyədə keçirilən möhtəşəm paradlar Silahlı Qüvvələrimizin hərbi qüdrətini bütün dünyaya nümayiş etdirdi. "Global Firepower" təşkilatının ölkələrin ordularının potensialı ilə bağlı hazırladığı yeni hesabatda Gürcüstan 85-ci, Ermənistan 96-cı sırada qərarlaşdıqı halda ordumuzun 52-ci yeri tutması Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin Cənubi Qafqazın ən güclü ordusu olduğunu bir daha təsdiqləyib. Bütün bu uğurlar Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Silahlı Qüvvələrdə aparılmış köklü islahatlar və görülmüş zəruri tədbirlər sayəsində mümkün olub.

Hazırda Silahlı Qüvvələrimizdə mövcud olan ciddi nizam-intizamdan, qanunçuluğun və hüquq qaydasının möhkəmlənməsindən, şəxsi heyətin peşakar hazırlıqdan, yüksək döyüş ruhundan danışan Xanlar Vəliyev bildirib ki, orduca baş verən, o cümlədən hərbi xidmət əleyhinə cinayətlərin sayı Hərbi Prokurorluğun səmərəli fəaliyyəti nəticəsində əhəmiyyətli dərəcədə azalıb. Ötən il Hər-

bi Prokurorluq üzrə qeydə alınmış müxtəlif qəbilədən olan cinayətlərin digər illərlə müqayisəli təhlili göstərir ki, hərbi xidmət əleyhinə olan cinayətlər 1998-ci ilə müqayisədə 7 dəfə, hərbi xidmətdən yayınma cinayətləri 33 dəfə, hərbi hissəni və ya xidmət yerini özbaşına tərk etmə cinayətləri 29 dəfə, fərarilik cinayətləri 371 dəfə, müharibə vaxtı və ya döyüş şəraitində hərbi hissəni və ya xidmət yerini özbaşına tərk etmə cinayətləri 1000 dəfə azalıb. Təbəccül qaydaları əleyhinə olan, ehtəcazda hərbi qulluqçunu təhqir etmə, döymə və ya işğənca vermə cinayətləri 2007-ci ilə müqayisədə iki dəfə az qeydə alınıb. Həmçinin tabelik münasibətlərində olmayan hərbi qulluqçular arasında qarşılıqlı münasibətlərin nizamnamə qaydalarını pozma cinayətləri 2013-cü ilə müqayisədə 41,7 faiz az olub. Ehtəcazda 1998-ci ilə müqayisədə hakimiyyətdən sui-istifadə etmə cinayətləri 36 faiz, qulluqçuların sənədlərini pozma cinayətləri 51,4 faiz, qeyri-hərbi cinayətlər 10,2 faiz, qəsdən adam öldürmə cinayətləri 5 dəfə, özünü öldürmə həddinə çatdırma cinayətləri isə 2 dəfə azalıb.

Ölkəmizdə bütün sahələrdə əldə olunan uğurlardan danışan Xanlar Vəliyev bu nailiyyətlərin qazanılmasında Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın əvəzsiz xidmətlərini xüsusi vurğulayıb. Hərbi Prokuror Mehriban xanımın görkəmli dövlət xadimi kimi uzun illər ərzində ölkəmizin hərtərəfli və sürətli inkişafı, dövlətçiliyimizin möhkəmləndirilməsi, xalqımızın rifahının yaxşılaşdırılması, dövlətimizin, xalqımızın, mədəniyyətimizin və milli dəyərlərimizin bütün dünyaya tanıtılması istiqamətində zəngin və dəyərli fəaliyyətdən ətraflı söhbət açıb.

Milli İctimaiyyət deputatları Musa Quliyev, İlham Məmmədov, professorlar Cəllil Xəlilov və Bəhrəm Zahidov böyük şəxsiyyət Heydər Əliyevin zəngin və mənalı həyatından, ali idarəçilik təcrübəsindən, çoxşaxəli fəaliyyətindən, onun uzaqgörən və müdrik siyasətinin layiqli davamçısı Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilməsindən danışılıb.

Konfransa yekun vuran Xanlar Vəliyev ötən il aprelin 11-də Azərbaycan xalqının növbəti dəfə düzgün seçim etdiyi, bu müdrik seçimin Ümummilli Lider və Prezident İlham Əliyevə xalqın sonsuz inam və sevgisindən irəliləyən zərurətdən doğulmuş xüsusi vurğulayıb. Bildirilib ki, Hərbi Prokurorluğun kollektiv millətimizin və dövlətimizin maraqlarına xidmət edən Ulu Öndər siyasətinin Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilməsində, o cümlədən dövlət müstəqilliyinin, ictimai-siyasi sabitliyinin, əmin-amanlığın qorunmasında, insan hüquq və azadlıqlarının etibarlı müdafiəsində, Silahlı Qüvvələrdə qanunçuluğun, hüquq qaydasının və hərbi intizamın daha da möhkəmləndirilməsində, qanunun aliliyinin təmin edilməsində üzərinə düşən vəzifələri layiqli icra etməklə Azərbaycanın firavan gələcəyinin təminatı olan bu siyasət daim dəstəkləyəcək.

AZƏRTAC

Vəzifələri kosmik yüksəkliyə qaldırarkən

Moskvada nəşr olunan "Injenernaya qazeta"nın aprel nömrəsində Azərbaycan Mühəndislik Akademiyasının prezidenti, Beynəlxalq Mühəndislik Akademiyasının vitse-prezidenti, akademik Arif Paşayev "Vəzifələri kosmik yüksəkliyə qaldırarkən" serilövhlə məqaləsi dərc edilib. AZƏRTAC məqaləni təqdim edir.

Azərbaycan iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi yolunu seçib və qeyri-neft seqmentinin möhkəmləndirilməsi ölkəmiz üçün prioritet olub. Azərbaycan Mühəndislik Akademiyası bunu nəzərə alaraq bütün qüvvələrini qeyri-neft sənayesinin inkişafına, aqrar sektorun sənayələşməsinə və dirçəldilməsinə yönəldib. Akademiyaya ölkənin davamlı inkişafı strategiyasının işlənilib hazırlanmasına və təkmilləşdirilməsinə xüsusi diqqət yetirir.

Məlum olduğu kimi, Azərbaycan Respublikasında kosmik sənayenin yaradılması və inkişafı üzrə Dövlət Proqramı həyata keçirilir. Telekomunikasiya peyki orbitə çıxarılıb, hazırda bu peykin köməyi ilə 154-dən çox telekanalın və 30 radiostansiyanın verilişləri yayımlanır.

2018-ci ilin sentyabr ayında Azərbaycan Fransanın "Arianespace" şirkəti ilə birlikdə növbəti "Azerspace-2" peykini orbitə çıxarıb. Bu peyk artıq orbitdə olan "Azerspace-1" peykinin ehatə dairəsini genişləndirməklə rəhbər, onun üçün ehtiyat roluna yeri yoxdur, bu da ehtiyat daha etibarlı xidmətlər göstərməyə imkan verir. Bu peykin xidmət zonasına Avropa, Mərkəzi və Cənubi Asiya, Yaxın Şərqi və Afrika ölkələri daxildir. Mühəndislik Akademiyası bu proqramın həyata keçirilməsində fəal iştirak edir və kosmos üzrə şuraya rəhbərlik edir.

Neftlə çirkənlənə parametrlərinin qiymətləndirilməsi üçün yüksək ayırdetmə qabiliyyəti "RADAR-SAT-2" kosmik radiolokasiya sistemində istifadə edilməsi əsasında Xəzər dənizinin Azərbaycan sektor akvatoriyasında neft sızmaları parametrlərini aşkar edilməsi üzrə işlər davam etdirilir.

Akademiyanın Reyasət Heyətinin qərarı ilə Milli Aviasiya Akademiyası bazasında müasir avadanlıq, cihazlar və alətlərlə təchiz olunmuş texnopark yaradılıb, bu texnopark tələbələrini və magistratların sərəncamına verilib.

2018-ci ildə energetika sahəsində tarixi hadisələr baş verib. Belə hadisələrdən biri "Azəri-Çıraq-Güneşli" yatağına dair kontraktın müddətinin 2050-ci ilə qədər uzadılmasıdır. Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti - SOCAR digər tərəfdəşləri ilə birlikdə bu layihədə operator qismində iştirak edir. Layihədə Azərbaycan Mühəndislik Akademiyasının üzvləri də fəal iştirak edirlər. Bu layihə neft hasilatını hələ uzun illər ərzində sabit səviyyədə saxlamağa imkan verəcək. Cənub Qaz Dəhlizinin, habelə TANAP və TAP qlobal layihələrinin həyata keçirilməsi uğurla davam edir.

Marşrutların şaxələndirilməsi və Böyük İpək Yolu üzərində yerləşən ölkələrdə iqtisadi əlaqələrin genişlənməsi baxımından neqliyyat müstəqilliyini, o cümlədən Avropa qitəsinin müstəqilliyini təmin edən daha bir genişmiqyaslı transregional layihə Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yoludur. Bu layihə bizə ən yaxın qonşu ölkələr arasında münasibətləri dərinləşdirməyə və möhkəmlətməyə kömək edəcək. Bu layihənin sayəsində biz bir sıra problemləri həll edə biləcəyik. Məsələn, Avropaya qatılmaq getmək mümkün olacaq, iki günə İstanbula çatmaq olacaq. Bu layihə həyata keçirildikdən sonra Pekindən Londona 12 günə çatmaq imkanı yaranacaq. Mü-

həndislik Akademiyası üzvlərinin də iştirak edəcəyi bu tarixi layihənin reallaşdırılması Azərbaycanı beynəlxalq neqliyyat mərkəzlərindən birinə çevirəcək. Bizim akademiyanın üzvləri Şimal-Cənub neqliyyat dəhlizinin reallaşması sahəsində də mühüm addımlar atırlar. Bu layihə İran sərhədində qədar dəmir yolunun tikintisini təmin edəcək.

Son bir neçə ildə Azərbaycan hökuməti ölkədə sürət qatarları konsepsiyasını fəal şəkildə reallaşdırır. Sovet dövründən miras qalmış dəmir yolu infrastrukturuna artıq dövrümüzün tələblərinə cavab verməyən və onun əsaslı şəkildə modernləşdirilməsinə ehtiyac var. Sürətli marşrutun istifadəyə verilməsi nəticəsində artıq Bakı ilə Sumqayıt arasında əsas avtomobil magistralında avtomobillərin axını, yollarda və txacların sayı azalır. Nisbətən qısa müddət ərzində elektrik qatarından istifadə edən sərnişinlərin sayı iki milyona aşır. Hər gün 6 mindən çox insan bu elektrik qatarından istifadə edir, bu isə o deməkdir ki, insanlar layiqli alternativin üstünlüyünü və rahatlığını düzgün qiymətləndiriblər.

Qəbələn son illərdə Azərbaycanın inkişaf etmiş turizm mərkəzinə çevrilib. Bu istiqamətdə turist axını istər qışda, istərsə də yayda azalmır. 2019-cu ilin sonunda Bakının mərkəzində Qəbələ aeroportuna qədar dəmir yolu istifadəyə verildikdən sonra bu məsafəni 2,5 saata qət etmək mümkün olacaq. Bu marşrut üzrə hərəkət edəcək, 367 sərnişin tutumu olan ikimərtəbəli "Stadler" dəmir yolu ekspreslərinin sürəti saatda 120-140 kilometrə çatacaq. "Azərbaycan Dəmir Yolları" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti Bakı-Gəncə sürətli dəmir yolu marşrutu yaradır. Bu layihəni 2019-cu ilin sonunda qədar tamamlamaq planlaşdırılır. Bütün bunlar logistika məsələsinin həllini aktuallaşdırır. Bu istiqamətdə turistlərlə yanaşı, yerli sakinlər də üstünlük verir. Bütün bu layihələrin reallaşdırılmasında Azərbaycan Mühəndislik Akademiyasının üzvləri çox fəal iştirak edirlər.

Yeni Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı kompleksinin birinci mərhələsi çərçivəsində Hollandiyanın "Royal Haskoning" şirkəti ilə birlikdə bərə terminalı da açılıb. Bizim akademiyanın üzvləri bu layihədə də iştirak ediblər. Limanın yığırma həcminin ildə 25 milyon ton yükə və 1 milyon konteynerə bərabər olması nəzərdə tutulur. Layihəyə əsasən limanda logistika mərkəzinin yaradılması da böyük əhəmiyyət kəsb edir. Bu mərkəz Azərbaycanın Qərbi ilə Şərqi arasında yığırma məntəqəsinə çevrilməsinə imkan verəcək.

Sənaye innovasiya texnologiyalarının tətbiq edilməsi sahəsində akademiya da ayrı-ayrı birlik və müəssisələrin sifarişləri ilə praktiki üçün əhəmiyyətli məsələlər yerinə yetirir. Məsələn, "Aqreqat" İstehsal Birliyinin sifarişləri ilə gücü 2000 vatta qədər olan aviasiya qızdırıcıları üçün termostabilizasiya və qaza ayırma qurğusu yaradılıb. Azərbaycan Mühəndislik Akademiyası Beynəlxalq Mühəndislik Akademiyası ilə birlikdə Sloveniya, Belarus, Gürcüstan və Qırğızstanın mühəndis akademiyaları ilə üçtərəfli müqavilələr imzalayıb.

İslam Ölkələri Mühəndislik İnstitutları Federasiyasının (İÖMİF) tərkib hissəsi kimi biz Azərbaycan Mühəndislik Akademiyası ilə İÖMİF və onun üzvləri arasında əməkdaşlığı genişləndiririk.

Arif PAŞAYEV, Azərbaycan Mühəndislik Akademiyasının prezidenti, akademik.

Bizim akademiyanın üzvləri il ərzində 4 konfrans, çoxsaylı dəyirmi masalar, seminarlar və ustad dərsləri təşkil edib, bir sıra konqreslərdə, beynəlxalq və regional elmi forumlarda, simpozium və konfranslarda iştirak ediblər.

Üzərində iş gedən bütün layihələr ölkənin aparıcı elmi potensialı, o cümlədən Milli Elmlər Akademiyası, aparıcı ali məktəblər və onların intellektual-innovasiya klasteri, Azərbaycan Mühəndislik Akademiyasının da aid olduğu elmi mərkəzlər və təşkilatlar cəlb edilir.

Bizim mühəndislər birliyinin fikrincə, təhsildə əsas resurs məhz istedadlı və hazırlıqlı insanlar olmalıdır.

Milli Aviasiya Akademiyasında hər il aviakosmik problemlərin həllində gənclərin kreativ potensialının üzə çıxarılmasına və inkişaf etdirilməsinə həsr olunmuş "Fevral mütaliələri" keçirilir. Bu mütaliələrin təşkilatçıları Təhsil Nazirliyi, "Azərbaycan Hava Yolları" QSC (AZAL), Milli Aviasiya Akademiyası, Azərbaycan Mühəndislik Akademiyası və "Azərkosmos" Açıq Səhmdar Cəmiyyətidir. "Fevral mütaliələri-2018" çərçivəsində "Aviakosmik problemlərin həllində gənclərin yaradıcı potensialı" mövzusunda III Beynəlxalq elmi-praktiki gənclər konfransı keçirilib. Konfransın işində Rusiya, ABŞ, İngiltərə və Qazaxıstanın gəlmiş xarici qonaqlar iştirak ediblər. Gənclər arasında riyaziyyat və fizika, müasir informasiya-kommunikasiya texnologiyaları sahəsində aparıcı mütəxəssislərin ustad dərsləri, dəyirmi masalar keçirilir.

Ötən il bizim akademiyanın üzvləri onlarla kitab, monoqrafiya, o cümlədən "Aviasiya materialşünaslığı", "Mezomexanika və plastik fizika", "Synergetics and Fractals in Tribology", "Materiallar müqaviməti" adlı kitablar, "Mühəndislik fəlsəfəsi" traktatı və bir sıra başqa əsərlər nəşr ediblər. Ümumilikdə 60-a yaxın elmi məqalə dərc edilib. 5 patent, o cümlədən Avrasiya patenti alınıb. Akademiyamızın üzvləri, o cümlədən xarici alimlər mühəndis cəmiyyətinin inkişafına verdikləri böyük töhfəyə görə Mühəndislik Akademiyasının beş qızıl "Mühəndis rəşadət" medalı ilə təltif ediliblər. Akademiyamızın üç üzvü mühəndislik tədqiqatlarının tətbiqinə görə üç nominasiya üzrə akademiyamızın "İlin mühəndisi" fəxri adına layiq görülüb, onlara diplom və xatirə medalları təqdim edilib. Akademiyamızın üzvlərinin xidmətləri dövlət, hökumət və ictimai təşkilatlar tərəfindən qeyd edilib: akademiyanın 6 üzvü orden və medalla təltif edilib, 1 nəfər "Əməkdar mühəndis", 2 nəfər "Əməkdar müəllim" fəxri adlarına layiq görülüb, 3 nəfər "İlin mühəndisi" fəxri adının diplomları və xatirə medalları təqdim edilib.

Akademiyamızın elmi orqanı - "Azərbaycan Mühəndislik Akademiyasının xəbərləri" adlı beynəlxalq elmi-texniki jurnal 10 il ərzində Azərbaycanın və xarici ölkələrin elmi həyatında fəal iştirak edir. Jurnal bütün dünya alimlərinin araşdırdığı problemlərin vəziyyətinə böyük əhəmiyyət verir. "Azərbaycan Mühəndislik Akademiyasının xəbərləri" jurnalı internet şəbəkəsində inteqrasiya edilmiş elmi resurs hüquqi sahibidir. Buraya Rusiya Elmi Sitatgətimə İndeksi (RESI) daxildir. Bu indeksin əmsalı jurnalın reytingini müəyyən edir.

2018-ci il bir sıra yeni layihələrin iştirakçısı kimi Azərbaycan Mühəndislik Akademiyası üçün səmərəli il, iqtisadi artımın bərpası, iri infrastruktur layihələrinin reallaşdırılması, genişmiqyaslı regional və beynəlxalq sammitlərin keçirilməsi il olub.

Azərbaycanda "Elektron məhkəmə" informasiya sisteminin tətbiqi

Ədliyyə Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə "Azərbaycanda elektron məhkəmənin tətbiqi və inkişafı perspektivləri" mövzusunda həsr olunmuş ictimai təqdimat keçirilmişdir.

Tədbir Ədliyyə nazirinin müavini **Azər Cəfərov** giriş sözü ilə açaraq dedi ki, yaşadığımız texnoloji mühitə keçid dövründə elektron məhkəmənin tətbiqi sürətlə aktuallaşmağa başlamışdır. Məsələyə xüsusi diqqət yetirən cənab İlham Əliyevin "Məhkəmə-hüquq sisteminin islahatlarının dərinləşdirilməsi haqqında" 2019-cu il 3 aprel tarixli Fərmanı ədliyyə və məhkəmə sisteminin inkişafında yeni mərhələ olmaqla bu sahədə islahatların müasir çağırışlara uyğun davam etdirilməsinə rəvac verib, o cümlədən elektron məhkəmənin tətbiqi ilə bağlı təşkilati işlərin yerunlaşdırılmasını, onun funksionallığının artırılmasını, fiziki və hüquqi şəxslərin bu sistemdən istifadəsinin təşviqini şərtləndirib.

Sonra "Elektron məhkəmə" informasiya sistemi üzrə İşçi Qrupun rəhbəri, hakim Ramin Qurbanov "Elektron məhkəmə" informasiya sisteminin innovativ imkanlarından, nazirliyin İnformasiya-kommunikasiya texnologiyaları idarəsinin rəisi Ağakərim Səmədzadə ədliyyə sahəsində tətbiq olunan yeniliklərdən, icra baş idarəsinin elektron informasiya üzrə qrup rəhbəri Tural Məmmədov məhkəmə qərarlarının icrası işinin elektronlaşdırılmasından, İnformasiya texnologiyaları üzrə baş məsləhətçi, beynəlxalq ekspert Goran Edström elektron ədliyyə infrastrukturunda məlumat təhlükəsizliyi barədə danışıqlar.

Tədbirdə qeyd olundu ki, dövlət başçısının 2014-cü il 13 fevral tarixli Sərəncamı ilə "Elektron məhkəmə" informasiya sisteminin yaradılması təsbit olunub və ötən dövrdə onun tətbiqi üzrə xarici mütəxəssislərin iştirakı ilə xeyli işlər görüldü. Hazırda sistem Naxçıvan Muxtar Respublikasında da həyata keçirilməyə başlanılıb və ölkə məhkəmələrinin və icra qurumlarının əksəriyyətində tətbiq olunur. Bu sistem məhkəməyə müraciət etmək hüququnun yaranmasını anından məhkəmə qərarlarının icrasının tamamlanmasına qədər bütün prosesi ehatə edir, çoxsaylı komponentlərdən ibarət olmaqla işin mürəkkəb mexanizmləri ehtiva edir, bu iş eyni zamanda uzun sürən prosesdir.

Azərbaycanda elektron məhkəmə sisteminin tətbiqi üzrə görülən işlər çərçivəsində sistem müəhin komponentləri olan Məhkəmələrin vahid internet portalı, Elektron şəxsi kabinet, məhkəmə qərarlarının vahid bazası, elektron icra sistemi yaradılaraq fəaliyyət göstərir.

Vahid məhkəmə portalı fiziki və hüquqi şəxslərə məhkəmə sistemi barədə, o cümlədən ölkənin interaktiv xəritəsi şəklində müfəssəl məlumatlar təqdim edir. Vətəndaşlar bu portal vasitəsilə məhkəmələrin strukturunu, növünü, yurisdiksiyasını, ünvanı və onlarla əlaqə yaratmaq üsulları - poçt və elektron ünvanları, telefon nömrələri, eləcə də hakimlərin təhsili və hüquq təcrübəsi barədə məlumatlar əldə edə bilərlər.

"Elektron şəxsi kabinet" vasitəsilə proses iştirakçıları elektron imza ilə təsdiqlənmiş elektron iddia ərizəsi və digər sənədlər vermək, məhkəmə proseslərini izləmək, təyin olunmuş proseslər barədə uzaqdan, yeni SMS, elektron məktub və digər üsullarla xəbər tuta, məhkəmə qərarlarını isə elektron formatda hakim elektron imzası ilə əldə edə bilərlər. Fiziki və hüquqi şəxslərə bank kartlarının köməyi ilə "Şəxsi kabinet"ə onlayn məhkəmə rüsumunu ödəmək imkanı yaradılıb.

Bununla yanaşı, icra orqanlarının fəaliyyətinin effektivliyinin artırılması, bu fəaliyyətdə operativliyin və şəffaflığın təmin olunması məqsədilə "Elektron icra" sistemi yaradılaraq tətbiq olunur. Sistem icra sənədlərinin elektron qeydiyyatını aparır, icra qurumları ilə məhkəmələrin arasında kağızsız əlaqələrin qurulmasına, icra işinə elektron nəzarətin həyata keçirilməsinə, müxtəlif dövlət qurumlarının informasiya sistemləri ilə qarşılıqlı məlumat mübadiləsinin aparılmasına imkan verir.

Dövlət başçısının qanunvericilik təşəbbüsü ilə ötən ilin dekabrında Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosesual Məcəlləsində və "Məhkəmələr və hakimlər haqqında" Qanununda dəyişikliklər edilərək iqtisadi mübahisələr üzrə işlərə kağızsız, elektron qaydada baxılmasına keçilib, hakim və sahibkarlar arasında münasibətlərin tamamilə elektron qaydada tənzimlənməsi təmin edilib.

Bu sahədə islahatlara və tətbiq olunan yeniliklərə həmçinin beynəlxalq marağın artmasını nəzərə alaraq, elektron məhkəmə sisteminin mötəbərliyini, effektivliyini, məhkəmələrin idarə

olunmasında mühüm rolunu təlqin və təşviq etmək üçün ölkəmiz "Məhkəmənin Nəbzi: İdarəetmədə İnqilab" layihəsi ilə Avropa Şurasının müsabiqəsində iştirak edib və nailiyyətlərimiz "Ədliyyənin Kristal Tərəzisi" mükafatına layiq görüldü.

Eyni zamanda, digər dövlətlərin nümayəndələri ölkəmizin bu sahədə təcrübəsi ilə tanış olub, mütəxəssislərimiz xarici ölkələrə səfərlər edərək elektron məhkəmə sisteminin tətbiqi təcrübəsini aşılayırlar.

Tədbirdə o da qeyd olundu ki, Azərbaycanda elektron məhkəmənin tətbiqi ədalət mühakiməsinə ictimai etimadı artırır, ona əlçatanlığı asanlaşdırır, vətəndaşların, o cümlədən sahibkarlıq subyektlərinin məhkəmələrə elektron qaydada onlayn rejimdə daha asan və rahat müraciət etməyə imkan verir, məhkəmə baxışını tezləşdirir, şəffaflığı təmin edir, sürüldürməçilik hallarının qarşısını alır.

Mütərəqqi beynəlxalq standartlar nəzərə alınaraq müasir məhkəmə və ədliyyə elektron infrastrukturunun qurulması, əsas və ehtiyat mərkəzlərinin yaradılması və məlumat təhlükəsizliyinin təmin olunması istiqamətində Dünya Bankı birgə mühüm işlər görüldü.

Innovasiyalar ədliyyə sahəsində də geniş tətbiq olunmaqdadır. Notariat hərəkətlərinin rəsmiləşdirilməsini asanlaşdıraraq "Elektron notariat" informasiya sisteminin, məsafədə notariat xidmətlərinin göstərilməsinə imkan verən elektron ədliyyə köşkünün tətbiqi, notariusların xüsusi sayyar çantası, mobil notariat proqram təminatı və digər yeniliklər vətəndaşlara xidmət sahəsindəki yeniliklərdəndir.

Tədbirdə nazirliyin rəhbərliyi, Prezident Administrasiyasının məsul nümayəndələri, Milli Məclisin deputatları, hakimlər, dövlət titihamçıları və vəkillər, ictimai xadimlər, Ədliyyə naziri yanında İctimai Komitənin üzvləri və digər vətəndaş cəmiyyətinin təmsilçiləri, çoxsaylı KİV rəhbərləri, blogerlər, alimlər və tələbələr iştirak edirdilər.

İctimai təqdimatın sonunda mövzu ətrafında müzakirələr aparıldı, iştirakçıların maraqlandıran suallar ətrafı və dolğun cavablandırıldı.

Bəybalə BƏYBALAYEV, "Respublika".

Argentina Respublikasının nümayəndə heyəti Heydər Əliyev Mərkəzində olub

Aprelin 30-da ölkəmizdə səfərdə olan Argentina Respublikası Milli Konqresinin Deputat Palatasının sədri Emilio Monzonun başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti Heydər Əliyev Mərkəzi ilə tanış olub. AZƏRTAC xəbər verir ki, qonaqlara dünya memarlığının nadir incilərindən sayılan Heydər Əliyev Mərkəzi haqqında məlumat verilib.

hələrinin özündə əks etdirən eksponatlarla tanış olublar.

Mərkəzin "Mini Azərbaycan" sergisində Bakıda və eləcə də Azərbaycanın digər bölgələrində yerləşən və tarixi-memarlıq əhəmiyyətinə malik 45 binanın marketi sergilənir. İştirakçılara sergilənən binaların tarixi və memarlığı haqqında ətraflı məlumat verilib.

Muzeylə tanışlıqdan sonra E.Monzon öz təəssüratlarını bölüşüb: "Onu dəyər bilərik ki, Bakı şəhəri, burada yaşayan insanlar və muzeylər mənə zəngin təəssürat yaradıb. Gördüklərim, eşitdiklərim mənə çox heyranlıq verdi. Bakıda belə bir muzeyi ailəmlə ziyarət etməkdən çox məmnunam".

Qeyd olunub ki, Mərkəzin fəaliyyəti Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin dövlətçilik fəlsəfəsinin, azərbaycançılıq ideologiyasının və Ulu Öndərin irsinin dərinləşdirilməsinə və tətbiq edilməsinə yönəlib. Mərkəzin həyata keçirdiyi layihələr Azərbaycan tarixinin, dilinin, mədəniyyətinə böyük töhfə verir.

"Klassik avtomobil sergisi"ni ziyarət edirlər. Heydər Əliyev Mərkəzinin birinci mərtəbəsində fəaliyyət göstərən "Azərbaycan inciləri: tarixin axarında" adlı sergide qonaqlar Azərbaycan tarixinin bütün dövrlərini, həmçinin mədəniyyətinin müxtəlif sa-

Qonaqlar mərkəzə

Neftçalada ölümlə nəticələnən yol-nəqliyyat hadisəsi törədərək qaçan sürücü həbs edilib

Neftçala rayonu ərazisində ölümlə nəticələnən yol-nəqliyyat hadisəsi törədərək qaçan sürücü orqanların polis və prokurorluq orqanlarının əməkdaşları tərəfindən həyata keçirilən təxirəsalınmaz istintaq və əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində tutularaq istintaqa cəlb edilib. Baş Prokurorluğun mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, aprelin 27-də Neftçala şəhərinin M.Ə.Sabir küçəsində piyada Novruz Babayev nəmli avtomobilə vurulub. N.Babayev aldığı xəsarətlərdən ölməsi və

sürücünün hadisə yerindən qaçması faktı ilə əlaqədar Neftçala Rayon Polis Şöbəsinin istintaq qrupunda Cinayət Məcəlləsinin 263.2-ci (yol hərəkəti və nəqliyyat vasitələrinin istismarı qaydalarını pozma, ehtiyatsızlıqdan zərərçəkmiş şəxsin ölümünə səbəb olduqda) və 264-cü (yol-nəqliyyat hadisəsi yerindən qaçma) maddələri ilə cinayət işi başlanıb, zəruri ekspertizalar təyin edilib.

Aparılmış təxirəsalınmaz istintaq-əməliyyat tədbirləri nəticəsində hadisənin əvvəllər məhkum edilmiş Azər Rzayevini yol hərəkəti və nəqliyyat va-

sitələrinin istismarı qaydalarını kobud şəkildə pozaraq idarə etdiyi "Opel Astra" markalı, 47-BC-634 dövlət qeydiyyat nişanlı avtomobilə törədilməsi, eləcə də onun hadisə yerindən qaçması əsaslı şübhələr müəyyən olunub.

A.Rzayevə Cinayət Məcəlləsinin həmin maddələri ilə ittiham elan olunmaqla bərabər məhkəmənin qərarı ilə həbsdə qətimkan tədbiri seçilib.

Hazırda iş üzrə zəruri istintaq tədbirləri davam etdirilir.

AZƏRTAC

BİLDİRİŞ

Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyi tərəfindən Tərcümə xidmətlərinin (lot-1), Kollektiv inkişaf təlimləri və ixtisaslandırma kurslarının təşkilinin (lot-2) və Sərgi və tədbirlərin təşkilinin (lot-3) satın alınması ilə əlaqədar 28 mart 2019-cu il və təkrar 12 aprel 2019-cu il tarixlərdə elan olunmuş açıq tenderdə iştirak etmək üçün sənədlərin təqdim edilməsi müddəti 15 bank günü artırılaraq 23 may 2019-cu il saat 18.00, tender təklifi və bank təminatının təqdim edilməsi 03 iyun 2019-cu il saat 18.00 tarix nəzərdə tutulmuşdur. İddiaçıların təklifləri 04 iyun 2019-cu il tarixdə, saat 11.00-da açılaçaqdır.

Əlaqələndirici şəxs: *Elçin Dadaşov*

Tel.: +99412 525-01-14.

TENDER KOMİSSİYASI.

BİLDİRİŞ

Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyinin tabeliyində olan "6 sayılı Bakı Peşə Liseyi" mühafizə xidmətinin satın alınması məqsədilə kotirovka sorğusu keçirir. Kotirovka sorğusunda iştirak etmək üçün qiymət təklifini və digər zəruri sənədlər 06 may 2019-cu il saat 12:00-dək "6 sayılı Bakı Peşə Liseyi" Bakı şəh., Səbail ray., E.Əzizov k., 36 ünvanında təqdim edilməlidir. Əlaqələndirici şəxs - Əhəd Şixəliyev (telefon: 012 581 30 98). Zərflər 07 aprel 2019-cu il saat 12:00-da həmin ünvan-da açılaçaqdır.

Açıq tenderin müddətinin uzadılması barədə

Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi yanında Daşınmaz Əmlakın Kadastrı və Ünvan Reyestri Xidmətinin tabeliyində "Kadastr və Yerquruluşu Layihə-Tədqiqat Mərkəzi" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti tərəfindən 19 mart 2019-cu il tarixində elan edilmiş nəqliyyat infrastrukturunu obyektlərinə ünvan lövhələrinin quraşdırılması üçün tələb olunan mal-materialların satın alınması üzrə açıq tenderin müddəti 7 (yeddi) bank günü uzadılmışdır. İddiaçılar tenderdə iştirak etmək üçün ilkin sənədləri (tender təklifi və tender təklifinin bank təminatı istisna olmaqla) 10 may 2019-cu il tarixinə qədər (saat 17.00-dək), tender təklifini və tender təklifinin bank təminatını isə 20 may 2019-cu il tarixinə qədər (saat 17.00-dək) Bakı şəhəri, Yasamal rayonu, Ş.Mehdiyev küçəsi, 269 ünvanına təqdim etməlidirlər. İddiaçıların təklifləri 21 may 2019-cu il tarixində (saat 15.00-da) Bakı şəhəri, Yasamal rayonu, Ş.Mehdiyev küçəsi, 269 ünvanında açılaçaqdır.

Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi Xəzər Kompleks Ekoloji Monitoring İdarəsi AÇIQ TENDERƏ DƏVƏT EDİR

Tender 1 (bir) lot üzrə keçirilir:
Lot-1. Seyyar laboratoriyasının satın alınması. Lot üzrə satın alınacaq mallar (işlər və xidmətlər) barədə ətraflı məlumat (miqdar, həcm, xüsusiyyətləri, təqdim olunması vaxtı və yeri və s.) tenderin əsas şərtlər toplusunda göstərilmişdir. İddiaçılara təklif edilir ki, "Dövlət satınalmaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq, öz tender təkliflərini möhürlənmiş, imzalanmış, ikitəqat bağlı zərfdə yazılı surətdə təqdim etsinlər. İddiaçılar öz tender təkliflərini bütün zəruri vergi və rüsumları nəzərə almaqla hesablamalıdır. Tender təkliflərində iddiaçıların tender predmetini seçmişlərindən bütün parametrləri, o cümlədən işin icrasının texniki cəhətlərini, icra müddətini, dəyərini göstərməlidir. Tender təklifləri bal sistemi üsulu ilə qiymətləndiriləcəkdir. Təkliflərin qiymətləndirilməsində aşağıdakı meyarlarla üstünlük verilməlidir: yüksək keyfiyyət, aşağı qiymət, müqavilənin vaxtında yerinə yetirilməsi, analoji işlərdə təcrübə, maliyyə vəziyyəti, qrafikə uyğun malların (işlərin və xidmətlərin) təhvil verilməsi.

Əlavə məlumat almaq üçün əlaqələndirici şəxsə müraciət edilə bilər. Əlaqələndirici şəxs: Həsənov Nəmət Həsən oğlu. Tel.: (+994 12) 371 62 56; (+994 55) 788 04 78; fax: (+994 12) 379 44 43; e-mail: x.office@eco.gov.az; ünvan: Bakı şəhəri, Xətai rayonu, Xudu Məmmədov 3.

Tenderin əsas şərtlər toplusu Azərbaycan dilində tərtib olunmuşdur. Tenderin əsas şərtlər toplusuna almaq istəyənlər 250 (iki yüz əlli) manat iştirak haqqı köçürdükdən sonra yuxarıda göstərilən ünvanıdan ala bilərlər.

İddiaçılar iştirak haqqını aşağıdakı hesaba köçürməlidirlər: **Dövlət Xəzinedarlığı Agentliyi**
Kod: 210005
VÖEN: 2001462101
Swift kod: BIKCTREAZ22
Müxbir hesab: AZ41NABZ013610000000003944
Benefisiarın adı: Xəzər Kompleks Ekoloji Monitoring İdarəsi.

Benefisiarın hesabı: AZ78CTRE0000000000002197901
VÖEN: 2000249921
Büdcə təsnifatının kodu 142340, bütüncə səviyyəsinin kodu

du: 7, fond 7

Iştirak haqqı heç bir halda geri qaytarılmır. İddiaçılar tenderdə iştirak etmək üçün 10 iyun 2019-cu il saat 17:00 tarixə qədər aşağıdakı ünvanı (tender təklifi və təklifin 1% bank zəmanəti istisna olmaqla) təqdim etməlidirlər.

- *Tenderdə iştirak etmək üçün yazılı müraciət;*
- *Iştirak haqqının ödənilməsi barədə bank sənədi;*
- *Analoji işlərdə təcrübəsi, iddiaçının potensialı, texniki və kadr imkanları haqqında rəsmi məlumat;*
- *Azərbaycan Respublikasında vergilərə və digər icbari ödənişlərə dair yerinə yetirilməsi vaxtı keçmiş öhdəliklərin olmaması haqqında müvafiq vergi orqanından və DSMF-dən arayı;*
- *İddiaçının son bir ildəki fəaliyyəti haqqında vergi orqanının tərəfindən təsdiq olunmuş maliyyə hesabatının surəti;*
- *İddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayı;*
- *İddiaçının tam adı, hüquqi statusu, nizamnaməsi, qeydiyyatdan keçdiyi ölkə və bank rekvizitləri;*
- *İddiaçının müvafiq mallar üzrə mənsə və uyğunluq sertifikatları.*

İddiaçılar tender təklifi (təklif zərfləri açıldığı gündən sonra ən azı 30 bank günü müddətində qüvvədə olmalıdır) və ümumi təklifin 1%-i həcmində tender təklifinin təminatını - bank zəmanətini (tender təklifinin qüvvədə olma müddətindən 30 bank günü çıxa olmalıdır) - 18 iyun 2019-cu il saat 17:00-a qədər iki nüsxədə ibarət (əsl və surəti) ikitəqat zərfdə bağlanmış və möhürlənmiş şəkildə Bakı şəhəri, Xətai rayonu, Xudu Məmmədov 3 ünvanında yerləşən tender komissiyasına təqdim etməlidirlər.

İddiaçıların tender təklifləri Azərbaycan Respublikasının dövlət dilində tərtib olunmalıdır. Göstərilən vaxtdan qə təqdim olunmuş zərflər açılmadan geri qaytarılacaqdır. İddiaçılıqın təklif zərfləri Bakı şəhəri, Xətai rayonu, Xudu Məmmədov 3 ünvanında yerləşən Xəzər Kompleks Ekoloji Monitoring İdarəsində 19 iyun 2019-cu il tarixdə saat 15:00-da açılaçaqdır. İddiaçıların səlahiyyətli nümayəndələri etibarmə əsasında tenderdə iştirak edə bilərlər.

Tender Komissiyası.

TƏKRAR

Azərbaycan Dövlət Reklam Agentliyi Bakı Şəhəri Reklam İdarəsi kompüter və kompüter avadanlıqlarının satın alınması üçün AÇIQ TENDER ELAN EDİR

Tender 1 (bir) lot üzrə keçirilir.
Lot-1. Kompüter və kompüter avadanlıqlarının alınması.

Tender iştirakçılarına təklif edilir ki, öz tender təkliflərini möhürlənmiş və imzalanmış şəkildə ikitəqat zərfdə yazılı surətdə təqdim etsinlər. Müqaviləni yerinə yetirmək üçün tender iştirakçıları yalnız maliyyə və texniki imkanlara malik olmalıdırlar.

Tenderdə iştirak etmək istəyənlər aşağıda göstərilən məbləğə iştirak haqqını hesaba köçürdükdən sonra Azərbaycan dilində tərtib olunmuş tenderin əsas şərtlər toplusunu Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət küçəsi 43 ünvanında ala bilərlər. Əlaqəli şəxs: Sadiq Hüseynov. Tel.: (+994 51) 940-20-80

Iştirak haqqı lot üzrə: 300 manat
Təşkilat: Azərbaycan Respublikası Dövlət Reklam Agentliyi Bakı Şəhəri Reklam İdarəsi
VÖEN: 1702303001
Bank: Kapital Bank Mərkəz filialı
Kod: 200026
M/h: AZ37NABZ0135010000000001944

VÖEN (bank): 9900003611

H/h: AZ53AIB38060019440317854102

Iştirak haqqı heç bir halda qaytarılmır.

İddiaçılar tenderdə iştirak etmək üçün aşağıdakı sənədləri təqdim etməlidirlər:
- *tenderdə iştirak etmək üçün ərizə;*
- *tenderdə iştirak haqqının ödənilməsi barədə bank sənədi;*
- *tender təklifi (zərflərin açıldığı gündən ən azı 30 bank günü müddətində qüvvədə olmalıdır);*
- *tender təklifi qiymətinin 1 faizi həcmində (təklifin təminatı) bank zəmanəti (zərflərin açıldığı gündən ən azı 60 bank günü müddətində qüvvədə olmalıdır);*
- *Azərbaycan Respublikasında vergilərə və digər icbari ödənişlərə dair yerinə yetirilməsi vaxtı keçmiş öhdəliklərin olmaması haqqında müvafiq vergi orqanından arayı;*
- *son bir il ərzində fəaliyyəti haqqında vergi orqanları tərəfindən təsdiq olunmuş maliyyə hesabatının surəti;*
- *iddiaçının son bir il ərzində maliyyə vəziyyəti*

ti barədə bank tərəfindən verilmis arayı;

- *iddiaçının tam adı, hüquqi statusu, nizamnaməsi, qeydiyyatdan keçdiyi ölkə və rekvizitləri;*

- *müvafiq mallar üzrə mənsə və uyğunluq sertifikatları;*

- *işləri yerinə yetirmək üçün potensial imkanları və maddi-texniki bazası haqqında məlumat.*
Sənədlər Azərbaycan dilində, 2 nüsxədə (əsl və surəti) tərtib olunmalıdır (xarici dildə olan tender təklifləri Azərbaycan dilinə tərcümə olunmalıdır).

İddiaçılar tenderdə iştirak etmək üçün yuxarıda göstərilən sənədləri (tender təklifi və bank təminatı istisna olmaqla) 07 iyun 2019-cu il saat 17:00 tarixinə qədər, tender təklifi və bank təminatını isə möhürlənmiş ikitəqat zərfdə 13 iyun 2019-cu il saat 17:00 tarixinə qədər Bakı şəhəri İstiqlaliyyət küçəsi 43 ünvanına təqdim etməlidirlər. Göstərilən vaxtdan qə təqdim olunan zərflər açılmadan geri qaytarılacaqdır.

İddiaçıların təklifləri 14 iyun 2019-cu il saat 15:00 tarixində Bakı şəhəri İstiqlaliyyət küçəsi 43 ünvanında açılaçaqdır.

Masallı Rayon İcra Hakimiyyəti**BİLDİRİŞ**

Masallı Rayon İcra Hakimiyyəti tərəfindən 18.03.2019-cu il tarixdə alınacaq "Abadlıq-təmizlik işləri üçün geyim, iş ləvazimatları və mal-materialların" satın alınması məqsədilə keçirilmiş təkliflər sorğusunda "Cənub-2000" MMC tender komissiyası tərəfindən qalib elan olunmuş və 18.03.2019-cu il tarixdə 178191.80 manat məbləğində müqavilə bağlanmışdır.

Tender Komissiyası.

Masallı Rayon İcra Hakimiyyəti**BİLDİRİŞ**

Masallı Rayon İcra Hakimiyyəti tərəfindən 19.03.2019-cu il tarixdə alınacaq "Masallı rayonunda tədbirlərin keçirilməsi" satın alınması məqsədilə keçirilmiş açıq tenderdə "Cənub-2000" MMC tender komissiyası tərəfindən qalib elan olunmuş və 19.03.2019-cu il tarixdə 89980,90 manat məbləğində müqavilə bağlanmışdır.

Tender Komissiyası.

Masallı Rayon İcra Hakimiyyəti**BİLDİRİŞ**

Masallı Rayon İcra Hakimiyyəti tərəfindən 16.04.2019-cu il tarixdə alınacaq "Abadlıq və təmizlik işçiləri üçün geyim, ləvazimat və digər təsərrüfat materiallarının" satın alınması məqsədilə keçirilən kotirovka sorğusunda ən aşağı qiymət təklif etmiş "Cənub-2000" MMC-ile 16.04.2019-cu il tarixdə 49701.36 manat məbləğində müqavilə bağlanmışdır.

Tender Komissiyası.

BİLDİRİŞ

Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin tabeliyində Dövlət Toxum Fondu SERP proqram təminatının modullarına ilik texniki dəstək xidmətlərinin, Xaçmaz rayonu, Qaraçayçək kəndi ərazisində yerləşən Xaçmaz Toxum Emalı fabriki üçün işə hasarın tikilməsi və inventarların kotirovkalar sorğusu üsulu ilə satın alınmasını həyata keçirir.

Maraqlananlar (012) 525 01 07 telefon nömrəsi ilə əlaqə saxlaya bilərlər.

Əlaqələndirici şəxs: Mehriban Ağayeva

Kotirovkalar sorğusunda iştirak etmək üçün sənədlər 7 may 2019-cu il saat 18:00 tarixində qəbul olunur.

Ünvan: *Bakı şəhəri, Nobel prospekti 25E, Bakı Ağ Şəhər ofis binası.*

MASALLI RAYON İCRA HAKİMİYYƏTİ BAŞÇISININ BORADİGAH ƏRAZİ NÜMAYƏNDƏLİYİ**BİLDİRİŞ**

Masallı Rayon İcra Hakimiyyəti Başçısının Boradigah ərazi Nümayəndəliyi Boradigah qəsəbəsində abadlıq işlərinin satın alınması kotirovka sorğusu üsulu ilə həyata keçirir. Maraqlanan təşkilatlar (025) 2145231 telefon nömrəsi ilə əlaqə saxlaya bilərlər. Kotirovka sorğusunda iştirak etmək üçün sənədlər 06.05.2019-cu il saat 12:00-a qədər qəbul olunur.

Tender Komissiyası.

“ASK ŞÜŞƏ” MMC mexanik ehtiyat hissələrlə və xırda avadanlıqla təmin etmək üçün malların (işlərin, xidmətlərin) satın alınması məqsədilə TƏKLİFLƏR SORĞUSUNUN MÜDDƏTİNİ UZADIR

"ASK Şüşə" MMC tərəfindən 10 aprel 2019-cu il tarixində elan olunmuş Mexanik ehtiyat hissələrlə və xırda avadanlıqla təmin etmək məqsədi ilə malların (işlərin, xidmətlərin) satın alınmasını üçün keçirilən Təkliflər sorğusunun qəbul tarixi 15 may 2019-cu il saat 13:00-a kimi uzadılır. Bağlı zərflərin tender komissiyası tərəfindən açılma tarixi 15 may 2019-cu il saat 15:00 tarixində həyata keçiriləcəkdir. Maraqlanan təşkilatlar +994552251595 telefon nömrəsi və ya ramil.shalbizov@ask-glass.com elektron ünvanı ilə əlaqə saxlaya bilərlər.

TENDER KOMİSSİYASI.

BİLDİRİŞ

"Azərbaycan Sənaye Korporasiyası" ASC-nin törəmə müəssisələri üçün nəzərdə tutulmuş 1C lisenziyalı program təminatının quraşdırılması üzrə xidmətlərin satın alınmasına dair 21.02.2019-cu il tarixli ask.gov.az internet sahifəsində və 19.02.2019-cu il tarixli "Respublika" qəzetində təkliflər sorğusunun keçirilməsi ilə bağlı elan dərc olunmuşdur. Həmin satınalma prosedurunda Bakı şəhəri, Nərimanov rayonu, Atatürk prospekti 114 ünvanında yerləşən "CRM Group" MMC şirkəti qalib gəlmişdir. Həmin təşkilatla 29.04.2019-cu il tarixində 315 933.20 AZN (üç yüz on beş min doqquz yüz otuz üç manat 20 qəpik, ƏDV daxil) qiymətində müqavilə imzalanmışdır.

“ASK” ASC-nin Tender Komissiyası.

Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyi Maddi-Texniki Təchizat İdarəsi tərtibat işlərinin satın alınması üzrə AÇIQ TENDER ELAN EDİR

Tender 1 (bir) lot üzrə keçirilir:	Iştirak haqqı (manatla)
Lot 1 Tərtibat işlərinin yerinə yetirilməsi	300,00

Tender iştirakçılarına təklif edilir ki, öz tender təkliflərini möhürlənmiş, imzalanmış şəkildə ikitəqat zərfdə yazılı surətdə təqdim etsinlər. Müqaviləni yerinə yetirmək üçün tender iştirakçıları yalnız maliyyə və texniki imkanlara malik olmalıdırlar.

Tenderdə iştirak etmək istəyənlər iştirak haqqını aşağıda göstərilən hesaba köçürdükdən sonra Azərbaycan dilində tərtib olunmuş əsas şərtlər toplusunu Bakı şəhəri, Xocahəsən-Lökbatan yolu, 7-ci km qərbi ünvanında yerləşən Fövqəladə Hallar Nazirliyi Maddi-Texniki Təchizat İdarəsinin inzibati binasından əldə edə bilərlər.

Fövqəladə Hallar Nazirliyi Maddi-Texniki Təchizat İdarəsi
VÖEN: 1401347471
H/h: AZ11CTRE00000000000002658402
Dövlət Xəzinedarlığı Agentliyi
Kod: 210005
VÖEN: 1401555071
M/h: AZ41NABZ01360100000000003944
S.W.I.F.T BİK: CTREAZ22

Iştirak haqqı heç bir halda geri qaytarılmır.
Əlaqə telefonu: (012) 512-47-34

İddiaçılar tenderdə iştirak etmək üçün aşağıdakı sənədləri təqdim etməlidirlər.

- *tenderdə iştirak etmək üçün yazılı müraciət;*
- *tenderdə iştirak haqqının ödənilməsi barədə bank sənədi;*

- *tender təklifi (zərflərin açıldığı tarixdən sonra ən azı 30 bank günü müddətində qüvvədə olmalıdır);*
- *tender təklifi dəyərini 1%-i həcmində bank təminatı (zərflərin açıldığı tarixdən sonra ən azı 60 bank günü müddətində qüvvədə olmalıdır);*
- *Azərbaycan Respublikasında vergilərə və digər icbari ödənişlərə yerinə yetirilməsi vaxtı keçmiş öhdəliklərin olmaması haqqında müvafiq vergi orqanından arayı;*

in olmaması haqqında müvafiq vergi orqanından arayı;

- *iddiaçının son bir ildəki fəaliyyəti haqqında vergi orqanları tərəfindən təsdiq olunmuş maliyyə hesabatının surəti;*

- *iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayı;*
- *iddiaçının tam adı, hüquqi statusu, nizamnaməsi, qeydiyyatdan keçdiyi ölkə və rekvizitləri;*
- *iddiaçının müvafiq mallar üzrə mənsə və uyğunluq sertifikatları.*

Tender predmeti üzrə işlər satınalma müqaviləsi imzalandığı tarixdən etibarən 1 ay müddətində icra olunmalıdır.

Tender təklifləri Azərbaycan dilində, 2 nüsxədə (əsl və surəti) tərtib olunmalıdır (xarici dildə olan tender təklifləri Azərbaycan dilinə tərcümə olunmalıdır). Tender proseduru "Dövlət satınalmaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun tələblərinə uyğun keçiriləcəkdir.

İddiaçılar tenderdə iştirak etmək üçün yuxarıda göstərilən sənədləri (tender təklifi, bank zəmanəti və iş qrafiki istisna olmaqla) 11 iyun 2019-cu il saat 17:00-dək, tender təklifi, bank zəmanəti və iş qrafiki isə möhürlənmiş ikitəqat zərfdə 20 iyun 2019-cu il saat 17:00-dək Fövqəladə Hallar Nazirliyi Maddi-Texniki Təchizat İdarəsinin Tender Komissiyasına təqdim etməlidirlər.

Göstərilən vaxtdan qə təqdim olunmuş zərflər açılmadan geri qaytarılacaqdır.

Tender təklifində sərfəli qiymət və yüksək keyfiyyətli qiymətləndirilən meyarlarla üstünlük verilməkdir. İddiaçıların təklifləri 21 iyun 2019-cu il tarixində, saat 12:00-da Bakı şəhəri, Xocahəsən-Lökbatan yolu, 7-ci km qərbi ünvanında yerləşən Fövqəladə Hallar Nazirliyi Maddi-Texniki Təchizat İdarəsinin inzibati binasından açılaçaqdır.

İddiaçılar və ya onun təsdiqlənmiş sənədə müvəkkil etdiyi şəxslər zərflərin açılışında iştirak edə bilər

Tender Komissiyası.

BİLDİRİŞ

"Azərbaycan Sənaye Korporasiyası" ASC tərəfindən 07.03.2019-cu ildə "Respublika" qəzetində, 06.03.2019-cu ildə "ask.gov.az" internet sahifəsində dərc edilmiş "Azərbaycan Sənaye Korporasiyası" ASC-yə məxsus daşınmaz əmlakların vahid uçot sisteminin yaradılması üçün "Coğrafi İnformasiya Sistemləri"nin tətbiq edilməsi xidmətinin satın alınması üzrə Kotirovka sorğusu proseduru keçirilmişdir. Satınalma prosedurunda ən aşağı qiymət təklifi verən Bakı şəhəri, Əhməd Rəcəbli küçəsi 1, B4 ünvanında yerləşən "Sürət texnologiya" MMC ilə 29.04.2019-cu il tarixində 18 290 manat dəyərində müqavilə imzalanmışdır.

“ASK” ASC-nin Tender Komissiyası.

MASALLI RAYON İCRA HAKİMİYYƏTİ BAŞÇISININ ƏRKİVAN KƏND ƏRAZİ NÜMAYƏNDƏLİYİ**BİLDİRİŞ**

Masallı Rayon İcra Hakimiyyəti Başçısının Ərkivan kənd ərazi Nümayəndəliyi Ərkivan qəsəbəsi ərazisindən keçməklə Masallı-Boradigah avtomobil yolu boyu və Masallı-Yardımlı avtomobil yolu səkilərin abadlaşdırılması və işıqlandırılması işlərinin satın alınmasını kotirovka sorğusu üsulu ilə həyata keçirir. Maraqlanan təşkilatlar (025) 2120130 telefon nömrəsi ilə əlaqə saxlaya bilərlər. Kotirovka sorğusunda iştirak etmək üçün sənədlər 06.05.2019-cu il saat 12:00-a qədər qəbul olunur.

Tender Komissiyası.

BİLDİRİŞ

Azərbaycan Respublikasının Məcburi Köçkünlərin Sosial İnkişaf Fondu tərəfindən "MKSIF-in ofisi üçün xüsusi geyim ləvazimatlarının" satın alınması məqsədilə keçirilmiş kotirovka prosedurunun qalibi "Alyans Tekstil" MMC elan edilmiş və həmin təşkilat ilə 26 aprel 2019-cu il tarixdə müvafiq satınalma müqaviləsi bağlanmışdır.

BİLDİRİŞ

"Azəralüminium" MMC tərəfindən Sintetik Kriolitinin Satın alınmasına dair 18 yanvar 2019-cu il tarixində elan olunmuş açıq tenderin qalibi "DO-FLUORIDE CHEMICALS CO., LTD" olmuşdur. "DO-FLUORIDE CHEMICALS CO., LTD" ilə "Azəralüminium" MMC arasında 9 aprel 2019-cu il tarixində 846,000.00 dollar məbləğində satınalma müqaviləsi imzalanmışdır.

Tender Komissiyası.

“AzerGold” QSC-nin 15 aprel 2019-cu il tarixində Çovdar Filiz Emalı sahəsində mövcud olan müxtəlif markalı generatorlar üçün servis xidmətinin satın alınması məqsədi ilə keçirdiyi Açıq Tenderdə Parts Supply and Services MMC qalib gəlmişdir.

Tender Komissiyası.

Azərbaycan Respublikasının İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu aşağıdakı bildirişi elan edir:

Azərbaycan Respublikasının İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu üçün dəftərxana, azqıymətli və təsərrüfat mallarının satın alınmasına dair açıq tenderin 4-cü lotu (korporativ loqo ilə malların alınması üzrə satınalma "Dövlət satınalmaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 11.1-ci maddəsinə əsasən baş tutmamış elan edilir.

Məsələ ilə bağlı əlavə məlumat almaq üçün 441-24-23 nömrəli telefona zəng etməklə əlaqələndirici şəxsə (daxili nömrə 111) müraciət etmək olar.

Satınalmalar Komissiyası.

Süleymanov Xəqani Mehman oğlunun adına Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyi Penitensiar Xidmət tərəfindən verilmiş xidmət vəsiqə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan SSR Kommunal Təsərrüfatı Nazirliyinin Mərkəzləşdirilmiş Texniki Inventarlaşdırma Bürosu tərəfindən 1978-ci ilin may ayında Astara rayonunun Kijəbə qəsəbəsində yerləşən və Həsənov Səbi Səttar oğluna məxsus yaşayış evinə verilmiş şəxsi mülkiyyət hüququ ilə evlərin texniki inventarizasiyası və qiymətləndirilməsinə dair 187 inventar nömrəli texniki pasport itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Lerik rayon aqrar islahat komissiyasının 14 iyun 1998-ci il tarixli 41 nömrəli qərarı ilə Ərdəblə kənd sakini Əliyev Zakir Bəqış oğluna verilmiş Torpağa mülkiyyət hüququna dair Dövlət Aktı (JN 0036; KOD 80308038) itdiyi üçün etibarsız sayılır.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN

“Respublika” qəzetinin kollektivi həmkarları Zeynal Vəfaya, həyat yoldaşı EMMA ZEYNALOVANIN vəfatından kədərli xəbəri bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.